

24.4.2019

Väliaikaishallinnon työryhmän loppuraportti

Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmä

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

Sisällys

1. TYÖRYHMÄN TEHTÄVÄKSI ANTO JA TYÖSKENTELY.....	3
2. TYÖRYHMÄN KESKEISET TUOTOKSET	4
3. KANSALLINEN TUKI VALMISTELULLE	6
4. TYÖRYHMÄTYÖSKENTELYN SEKÄ KAINUUN MAAKUNTAVALMISTELUN KESKEISET ONNISTUMISET JA HAASTEET	7
KIRJALLISUUS JA LÄHTEET.....	8

Liitteet

Liite1 Kainuun maakuntauudistus, ohjausryhmä pöytäkirja 2/2018	9
Liite2 Osallisuussuunnittelijan tehtävä sisäisesti haettavana.....	18
Liite3 Valmisteluaikainen osallisuus –ja toimintasuunnitelma.....	19
Liite4 Maakunnallinen vammaisneuvosto.....	43
Liite5 Maakunnallinen vanhusneuvosto.....	55
Liite6 Maakunnallinen liikuntaneuvosto.....	69
Liite7 Järjestöasiainneuvottelukunta.....	77
Liite8 Maakunnallinen nuorisovaltuusto.....	88
Liite9 Nykytilan kuvaus kuntien ylläpitämien vaikuttamistoimielinten toiminnasta.....	95
Liite10 Kainuun maakunnallisten vaikuttamistoimielinten perustaminen –esitys(luonnos) 12.4.2019	99

1. Työryhmän tehtäväksi anto ja työskentely

Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmä ja osallisuussuunnittelijan työtehtävä perustettiin täydentämään Kainuun maakuntaudistuksen strategiatyöryhmän työtä maakuntaudistuksen ohjausryhmän päätöksellä (ks.liite1 & 2). Työryhmä käynnistyi järjestäytymiskokouksella 22.5.2018 ja viimeinen kokous pidettiin 12.4.2019, jossa sovimme vielä 14.5.2019 kokouksen tehtävänä työryhmän valmistelutyön loppuunsaattaminen. Puheenjohtajana toimi Kainuun liiton aluekehityspäällikkö Paula Karppinen ja sihteerinä suunnittelija Kirsi K. Kyllönen. 50 % osallisuussuunnittelijan työtehtäviä hoiti Minna Leinonen ajalla 15.11.2018-30.4.2019, johon sisältyi sihteerin tehtävät. Työryhmä kokoontui pääsääntöisesti kerran kuussa ja kokoontumisia oli vuonna 2018 yhteensä 6 kertaa ja vuonna 2019 yhteensä 5 kertaa. Työryhmän jäsenet olivat sitoutuneita ja kokouksissa käytettiin aikaa nähden erityisen paljon puheenvuoroja. Työryhmä valmisteli maakuntalakiluonnoksen mukaisia osallisuuden ja demokratian asioita, mutta ei tehnyt päätöksiä. Valmistelussa olleet esitykset ja ehdotukset oli määrä viedä strategiaryhmän käsittelyyn. Jokaiseen kokoukseen laadittiin asialista, kirjoitettiin muistio sekä tarvittavat liitteet, jotka olivat työryhmäjäsenten luettavissa pääsääntöisesti Vivana-työryhmätilassa, johon he pääsivät lähetetyn linkin kautta.

Työryhmään nimetyt jäsenet edustivat seuraavia tahoja: Järjestö Kainuu 2.0-hanke (MLL), Kainuun järjestöfoorumi, Kainuun nuotta ry, kuntien vammaisneuvostot (Kajaani), vanhusneuvostot (Kajaani), Kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto (MaNu), Kainuun ELY-keskus ja TE-toimisto, Kainuun sote, Kainuun kunnat (Kainuun kuntajohtajat), henkilöstöjärjestöt, Kainuun Yrittäjät ry, Keskusjärjestöt, Kainuun maakuntaudistus/Kehittämisen- ja suunnittelutyöryhmä (TR6) ja viestintäryhmä. Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmän keskeisin tehtävä oli asukkaiden ja asiakkaiden osallisuuden ja vaikuttamiskanavien huomioiminen ja kehittäminen pohjautuen maakuntalaisia säädettyihin osallisuuspykäliin. Osallisuussuunnittelija laati valmisteluajalle ”jatkuvasti päivittyvän” osallisuus- ja toimintasuunitelman työryhmän ohjauksella yhteisen valmistelutyöskentelyn tueksi, josta toteutusvaiheeseen pääsivät vaikuttamistoimielinten esitykset (ks.liite3).

Maakuntaudistuksen ohjausryhmän päätöksen mukaiset osallisuustyöryhmän työtehtävät olivat seuraavat:

1. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja osallistumisjärjestelmää koskeva suunnittelu eli millaisia osallistumiskeinoja ja -menetelmiä sekä rakenteita käyttöön ja maakunnan osallistumista ja vaikuttamista koskevat strategiset tavoitteet, toimeenpanoon mahdollisesti ohjelman laadinta (maakuntalaki 23 §, 35 §), valmistelu kytketään maakuntastrategian valmistelun yhteyteen (esim. maakuntastrategian osallisuus ja arviointisuunnitelma, OAS),
2. Lakisääteisten nuorisovaltuuston, vammaisneuvoston ja vanhusneuvoston asettaminen (maakuntalaki 26 §), mahdollisesti myös muiden maakunnallisten vaikuttajaryhmien tai väliaikaisten työryhmien asettaminen,
3. Viestintä ja viestinnän periaatteita ja keinoja koskeva suunnittelu eli millä tavoin ja millaisin keinoin ja kanavin maakunta tulee viestimään ja tiedottamaan toiminnastaan asukkailla, palvelujen käyttäjillä, järjestöillä ja muille yhteisöille (maakuntalaki 28 §), tämä erityisesti yhdessä viestinnästä vastaavien valmistelijoiden kanssa,
4. Maakuntaudistuksen valmistelun ja tulevan maakunnan palautejärjestelmien ja kertyvien tietaineistojen hyödyntämisen suunnittelu,

5. Maakunnan aloitejärjestelmää koskeva suunnittelu (maakuntalaki 24 §),
6. Asukkaiden osallistumisoikeuksia turvaavien velvoitteiden sisällyttämisen varmistaminen maakunnan järjestämistä vastuulle kuuluvien palveluja tuottavien yritysten ym. kanssa tehtäviin sopimuksiin, samoin palvelutuottajien maakuntalain tarkoittaman viestinnän toteuttamisen seuranta (maakuntalaki 23§, 28§) sekä
7. Väliaikaisen valmistelun aikaisen viestinnän ja osallisuuden suunnittelu, toteutuksen varmistaminen ja seuranta tiiviissä yhteistyössä valmisteluorganisaation kanssa ja erityisesti viestintäryhmän ja TR6 kanssa
8. Maakunnan osallistumista ja vaikuttamista koskevien strategisten tavoitteiden määrittely,
9. Tavoitteiden mukaisen suunnitelman ja tarvittaessa sen toteuttamiseen tarkemman osallisuusohjelman laatiminen
10. Asianmukaisen pohjatiedon kokoaminen toiminnan
11. Alatyöryhmän tulee edistää eri toimijoiden, järjestöjen, yritysten ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä, tukea alatyöryhmään nimettävien tahojen integroitumista tiiviimmin mukaan maakunnalliseen hyvinvointi- ja ohjelmatyöhön sekä sen seurantaan
12. Varmistaa, että kaikilla tulevan maakunnan vaikutuspiiriin kuuluvilla tahoilla, maakunnan asukkaita edustavilla tahoilla ja asukkailla on mahdollisuudet ja toimivat tavat osallistua uuden maakunnan valmisteluun ja koko tulevaa toimintaa ohjaavan maakuntastrategian laadintaan

2. Työryhmän keskeiset tuotokset

Osallisuus koskettaa kaikkia Kainuun alueen asukkaita ja palveluita käyttäviä asiakkaita. On tärkeää varmistaa, että alueen asukkaiden kokemus ”tulla kuulluksi, kohdatuksi ja saada vaikuttaa” toteutuvat. Teemme yhdessä työtä sen eteen, että tulevaisuudessa entistä paremmin voidaan varmistaa **asukasosallisuus**, johon löytyy perustelut mm. perustuslaista (731/1999) ja kuntalaista 410/2015 22 §. Potilasta ja **asiakasta** koskevissa laissa, kuten laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992), terveydenhuoltolaissa (1326/2010), sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) sekä laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), osallisuus korostuu. Myös sosiaalihuollon erityislainsäädännössä on velvoitteita osallisuuden mahdollistamiseen. Kainuussa toimii maakunnallinen sote ja palveluiden kehittäminen asiakkaiden näkökulmista ja tarpeista tulee huomioida. Asiakasnäkökulma on vahvistava voimavara palveluiden kehittämisessä ja niiden toteuttamisessa. Kolmannen sektorin toimijoiden tehtävä paikallisten (hyvinvointi)palveluiden järjestäjänä on olla eri tahojen kokoajana, aloitteentekijänä, palvelujen tuottajana ja välittäjäorganisaationa – tavoitteenaan mahdollisimman laajapohjainen yhteistyö. Tällöin maksupalvelutuotannon turvaamiseksi tarvitaan yhä useammin sellaisia uusia toimintamuotoja, jotka kykenevät operoimaan pienillä katteilla ja joiden tavoitteena ei ole voiton saanti vaan palvelu ja yleishyödyllisyys. Tämä edellyttää julkisen- ja yksityisen sektorin vahvempaa kumppanuutta kolmannen sektorin kanssa.

Kainuussa on lukuisa määrä järjestöjä ja yhdistyksiä, jotka toimivat paikallisella, seudullisella ja maakunnallisella tasolla, kattaen niin kylät, kunnat kuin kaupungitkin. Järjestöt ovat tärkeitä toimijoita demokratian rakentamisessa, kansalaisten hyvinvoinnin edistämässä ja palvelutuotannossa. Ottamalla asukkaat mukaan kehitystyöhön palveluista saadaan oikea-aikaisia, toimivia ja todellisiin tarpeisiin vastaavia. Palveluihin saadaan enemmän vaikuttavuutta, josta hyötyy asiakas, palvelun järjestäjä sekä tuottaja, ammattilaiset ja koko yhteiskunta.

Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmä on valmistellut yhdessä edustajiensa sekä heidän taustajoukkojensa kanssa esityksen maakunnallisten vaikuttamistoimielinten perustamisesta. Valmistelussa on otettu, ja vaikuttamistoimielimien perustamisessa tullaan ottamaan, huomioon kuntien, Kainuun soten, Kainuun liiton sekä alueella toimivien järjestöjen ja eri toimijoiden ääni.

Osallisuus-työryhmä pitää tärkeänä Kainuussa perustettaviksi tai jatkaviksi seuraavat vaikuttamistoimielimet:

- Maakunnallinen vammaisneuvosto (ks.liite4)
- Maakunnallinen vanhusneuvosto (ks.liite5)
- Maakunnallinen liikuntaneuvosto(ks.liite6)
- Järjestöasiainneuvottelukunta (ks.liite7)
- Maakunnallinen nuorisovaltuusto (maakuntahallitus nimennyt jo vuonna 2013, jatkaa ks.liite8)

Maakunnallisia vaikuttamistoimielimiä tarvitaan, jotta voidaan vahvistaa ja varmistaa asukkaiden, järjestöjen ja osallisuusryhmien vaikuttamista maakunta- ja paikallistasolla. Maakunnallisten vaikuttamistoimielinten kautta halutaan rakentaa vaikuttamiskanavat kuntatasolta maakuntatasolle ja vahvistaa näin kansalaisten äänen kuulumista maakuntatason asioiden ja palvelujen valmisteluun sekä maakuntatasolla tehtävien päätösten vaikutusten arviointiin. Perustettavat vaikuttamistoimielimet toimisivat myös tiedonvaihdon kanavina maakunnan suunnasta kuntiin ja niiden asukkaisiin.

Yksi vaikuttamistoimielinten toiminnan onnistumisen perusedellytyksistä on hyvien osallistumisen ja vaikuttamisen valmiuksien ja taitojen kehittäminen tiedon-, toiminnan-, suunnittelun- ja päätöksenteon eri osa-alueilla jo heti toiminnan käynnistämisen alkuvaiheessa. Koulutus ja valmennus osallisuudesta ovat yhtä tärkeitä myös alueen viranhaltijoille ja päättäjille.

Vaikuttamistoimielinten jäsenet nimetään Kainuun kuntien ja niiden vaikuttamistoimielinten, maakunnallisten järjestöjen ja pienten yhdistysten edustajista, Kainuun yrittäjien ja oppilaitosten edustajista, kokemusasiantuntijoista sekä kehittäjäasiakkaista. Mukaan halutaan myös kuntien opetustoimen ja Kainuun soten sekä Kainuun liiton edustajat riippuen vaikuttamistoimielimen kohderyhmästä ja tehtäväkentästä. Vaikuttamistoimielinten kokouksia, jalkautuvaan toimintaan ja erilaisia tilaisuuksia valmistelisi kussakin toimielimessä nimetty neljän taikka viiden (4-5) edustajan työryhmä tai työvaliokunta. Kokouksia olisi keskimäärin kahdesta neljään (2-4) krt/vuodessa.

Maakunnallisten vaikuttamistoimielinten toiminnan koordinointi vaatii osallisuuskoordinaattorin, joka hoitaa toimielinten sihteerin tehtävät ja valmistelee osaltaan toimielimissä käsiteltävät asiat. Maakunnallisten vaikuttamistoimielinten voidaan sijoittaa joko Kainuun liiton tai Kainuun soten organisaation alle. On varmistettava, että vaikuttamistoimielimet palvelevat molempia organisaatioita, maakunnan asukkaita ja palveluntuottajia sekä koko maakunnan tulevaisuutta koskevaa suunnittelu- ja kehittämistyötä. Vaikuttamistoimielimet voivat toimia kansalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen kanavina hyvin monella tavalla. Vahvoja yhteistyötahoja ovat niin ikään Kainuun TE-toimisto, Kainuun ELY-keskus ja pelastustoimi. Osallisuuden kanavien eri muodot ja niiden toteutus, uudenlaiset toimintamuodot ja -tavat, ml. erilaisten jo valmiiden sähköisten demokratiapalvelujen käyttöönotto, tulee suunnitella ja valmistella yhdessä eri toimijoiden kesken.

Nykytilan kuvaus kuntien ylläpitämien vaikuttamistoimielinten toiminnasta. Nykytilan kuvaus (4/2019) Kainuun kuntien vaikuttamistoimielimistä -kysely toteutettiin Kainuun maakuntauudistuksen aikana osana osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmän loppuraporttia varten huhtikuussa 2019, johon vastasi kaikki muut kunnat lukuun ottamatta Puolankaa (ks.liite9). Kuntalaisissa 410/2015 tuodaan esille 5 luvussa kunnan asukkaiden osallistumisoikeus, joita ovat tarkemmin äänioikeus kunta-vaaleissa, äänestys-oikeus kunnallisessa kansanäänestyksessä, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, aloiteoikeus, kunnallinen kansanäänestys, kansanäänestysaloite. Lisäksi kuntalaisissa nostetaan vahvaksi vaikuttamistoimielimet, joita ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto sekä viestintä. Kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa verkko-osallistumispalveluiden kautta,

jonka ylläpitäjinä toimii Oikeusministeriö. Sähköisiä demokratiapalveluja ovat mm. otakantaa.fi - keskustelufoorumi, lausuntopalvelu.fi ja nuortenideat.fi. Palvelut on koottu demokratia.fi-sivustolle.

3. Kansallinen tuki valmistelulle

Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton vetämään valtakunnalliseen osallisuusverkoston kokoontumiseen on osallistunut osallisuustyöryhmän puheenjohtaja sekä pääasiassa osallisuus suunnittelija, joka on toiminut linkkinä Kainuun ja valtakunnallisen osallisuusverkoston välillä tiedonvälittäjänä. Osallisuusverkosto on kokontunut säännöllisesti 2 kk:n välein ja jokaisessa tapaamisessa on ollut jokin teema. Osallisuusverkosto kokoontui viimeisen kerran 20.3.2019. Verkosto vaati jatkoa Valtiovarainministeriön tai Kuntaliiton vetämänä. Asia, jota verkosto haluaa mm. jatkotyöstää on maakunnallisten vaikuttamiselinten edustajille ja kuntapäätäjille sekä virkamiehille suunnatun edustajavalmennuksen suunnittelun yhdessä. Osallisuus suunnittelija on Valtiovarainministeriön pyynnöstä toimittanut ministeriön edustajalle Kainuun valmisteluaikaisen osallisuus- ja toimintasuunnitelman ja maakunnallisten vaikuttamistoimielinten esitykset/ehdotukset, jotka ovat uuden hallituksen käytettävissä.

Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmä hyödynsi valmisteluaikaisen osallisuus- ja toimintasuunnitelman sekä maakunnallisten vaikuttajaelinten esityksien laadinnassa mm. Kuntaliiton op-paita vaikuttamistoimielinten perustamiseksi. Kumppanuuspyödan rakennusopasta hyödynnettiin Kainuun me-hengen nostamiseen. Palvelut asiakaslähtöisiksi-hallituksen kärkihankkeen loppuraporttia hyödynnettiin pääasiassa osallisuuden määrittelyyn. Järjestöt maakunnan kumppanina -malleja järjestöystävällisen maakunnan rakentamiseen-opasta hyödynnettiin järjestöasiainneuvottelukunnan esityksen laatimisen tukena. LAPE (Lapsi- ja perheiden muutosohjelma) on ollut vahva yhteistyötaho lape-agentin ja Kainuun LAPE-työryhmän vahvana yhteistyötahona etenkin lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamisen kanavia kehitettäessä. Osallisuus suunnittelija on osallistunut LAPE-työryhmän kokoukseen. Kuntaliiton laatimaa hallintosääntömallia on hyödynnetty maakunnallisten vaikuttamistoimielinten kanavien ja mahdollisten ääni- ja läsnäolo-oikeuksien kytkennässä osana päätöksentekoprosessia.

Kainuu on mukana Kuntaliiton pilotoinnissa, jonka kautta myös osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmä sai asiantuntijatukea omaan työskentelyynsä. Kuntaliitto järjesti yhdessä viestinnän kanssa Aukkaat maakunta- ja soteuudistuksen keskiöön (järjestäjänä AKE-hanke) koulutuspäivän 1.6.2018, jossa mm. pelattiin yhdessä osallisuus peliä. Osallistuneet ja osallisuus peliä pelanneet pitivät pelin avulla osallisuuden ja vaikuttamisen tekijöihin ja logiikkaan perehtymistä mielenkiintoisena ja hauskana tapana oppia. Osallisuus pelit tilattiin jokaiselle Kainuun kunnille ja ne toimitetaan, mikäli kunta haluaa ottaa pelin vastaan. AKE järjesti koulutuspäivän 15.11.2018 Kajaanissa, jonka teemana olivat viestintä osallisuuden tukena, käyttäjälähtöisyys johdon asiantuntijan ja henkilöstön työssä- kuumemista vai kumppanuutta sekä avoin hallinto. Kouluttajina toimivat Kuntaliitosta Jenni Airaksinen, Jari Seppälä, valtiovarainministeriöstä Katju Holkeri, Johanna Nurmi sekä Vuokko Jaakkola.

Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmässä on käynyt työryhmän pyynnöstä vierailevana puheenvuoron pitämässä Elina Pajula, Skype-puheenvuoro Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistyksen toiminnanjohtaja, jonka aiheena oli Osallisuus ja järjestöjen rooli maakuntauudistuksessa case-Pohjois-Karjala. Lisäksi osallisuustyöryhmä työstä välitettiin viestiä mm. Pohjois-Suomen Invalidiliitolle.

4. Työryhmätyöskentelyn sekä Kainuun maakuntavalmistelun keskeiset onnistumiset ja haasteet

Työryhmä kävi alkuvaiheessa läpi osallisuuden määrittelyä, osallisuuden motiiveista, tasoista ja osallistujien rooleista. Esille nousivat myös osallisuuden ja vaikuttamisen mittaamisen haasteet ja niiden moninaisuus. Osallisuus tulee olla moniäänistä ja kytköksen kytkennät tulee olla varmistettuna tietyn Kainuun kunnassa asuvan ihmisen osalta kunnan vaikuttamistoimielimeen ja kunnan päätöksentekoprosessiin sekä maakunnan tasolle mm. maakunnallisten vaikuttamistoimielinten kautta. Työryhmän näkökulma oli, että maakunnallisten vaikuttamistoimielinten yhteys tulee olla maakuntahallitukseen ja maakuntavaltuustoon. Painopisteenä nähtiin maakunnallisten vaikuttamistoimielinten paikat eri lautakunnissa, jossa asian valmistelu tapahtuu ja ,jossa voi vielä vahvasti vaikuttaa. Maakunnalliset vaikuttamistoimielimet voidaan nähdä työkaluina, joilla halutaan edistää vuoropuhelua Kainuun kunnissa asuvien asukkaiden ja päättäjien sekä viranhaltijoiden välillä. Avoimuus on arvo ja viestintä on keino. Osallisuus on myös arvo, mutta se voidaan nähdä myös keinona. Arvot ohjaavat valintoja, joihin sitoudutaan. Arvot tulee laatia osallistaen ja yhteistyössä. Työryhmä osallistui Kainuun maakunnan yhteiseen maakuntastrategiatapaamiseen 20.6.2018. Työryhmän kanta oli, että strategia tulee tehdä sillä tarkkuudella, että valittava valtuusto voi sitä vielä muokata. ”Kainutlaatuiseen palvelulupaukseen” työryhmä kannatti esteettömyyden huomioimista ja lupauksen realistisuutta. Ennakointi ja seuranta-ryhmä toivoi, että osallisuustyöryhmä perustaa kumppanuuspöydän, jolla voitaisiin edistää mm. maakunnan me-henkeä. Osallisuustyöryhmä näkee osallisuuden kaikkien toimialojen läpileikkaavana. Kainuu tarvitsee työryhmän mukaan oman osallisuusohjelman, joka jäntevöittää osallisuutta ja kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia. Onnistunut kokemus osallistumisesta on tekijä, mikä lisää luottamusta viranhaltijoihin ja päättäjiin. Luottamushenkilöt luo arvopohjan, millä asukkaiden osallisuutta halutaan edistää ja pitää yllä.

Suunnitelmia ja ajatuksia jatkoon:

Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmän toive on, että ryhmä jatkaisi toimintaa, vaikka maakuntaudistusta ei ole enää. Ryhmän nimi on hyvä muuttaa Kainuun osallisuusverkostoksi, joka tulee koota ja nimetä uudelleen, jotta se ei olisi enää maakuntaudistukseen sidoksissa. Lisäksi työryhmä näkee, että osallisuustyö tulee jatkua Kainuussa ja selvittää sen turvaamiseksi erilaisia rahoituskanavia esimerkiksi hankerahoituksen tuella. Tärkeää on turvata Kainuusta edustus valtakunnalliseen osallisuusverkostoon.

Toimitettu pyynnöstä Kainuun soten tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Timo Meriläiselle selvitys osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmän työstä ja valmistelussa oleva esitys/ehdotus maakunnallisten vaikuttamistoimielinten perustamisesta Kainuuseen. Osallisuustyöryhmän esitys (luonnos) asiasta tehtiin 12.4.2019 kokouksessa (ks. liite 10), joka tulee täsmentymään vielä seuraavassa toukokuun 2019 kokouksessa väliaikaiselle valmistelutoimielimelle lähetettävään muotoon. Osallisuustyöryhmä näkee tärkeänä demokraattisen tasa-arvon asiana, että Kainuuseen perustetaan (uudelleen ho Kainuun hallintokokeilunkin aikana toimineet) maakunnalliset vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto jo nyt vuoden 2014 alusta toimineen maakunnallisen nuorisovaltuuston rinnalle. Kainuun sote tarjoaa palvelut maakunnallisesti, joten perusteltua on saada myös muut vaikuttamistoimielimet ja sen myötä kanavoitua kuntien neuvostojen ääni/edustus maakunnalliselle tasolle. Työryhmä näkee, että asukkaiden ja asiakkaiden kanssa tehtävä yhteistyö vaatii asennemuutosta kaikilta, jotta päästään kumppanuuspöytä-ajattelutasolle. Työryhmä näkee ja kokee osallisuustyön niin tärkeäksi, että sitä jatketaan Kainuussa ja asialle saadaan rakennettua pohja. Osallisuutta ei ole säädetty laeissa, mutta Kainuussa yhteistyön tulee tiivistyä eri organisaatioiden välillä ja yhteistyöllä löytää yhteinen osallisuuspolku. Nyt on yhdessä tekemisen aika ja politiikassa on saatava yhteiset linjat edetä puolueista riippumatta.

KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Kuntalaki 410/2015. Viitattu 9.4.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410#Lidp445978368>

Maakunta –ja sote- uudistus. Verkko-osallistumispalvelut. Viitattu 9.4.2019
<https://alueuudistus.fi/tiekartta/tuki-osallistumiseen-ja-vaaleihin>

Sihvo Sinikka, Isola Anna.Maria, Kivipelto Minna, Linnanmäki Eila, Lyytikäinen Merja, sainio Salla 2018. Asiakkaiden osallistumisen toimintamalli. Loppuraportti. Helsinki: Valtioneuvosto.

KAINUUN MAAKUNTAUUDISTUS		PÖYTÄKIRJA	2/2018	24
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	30.10.2017		
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 14	22.01.2018		
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 24	26.02.2018		
Ohjausryhmä	§ 20	05.03.2018		

Osallisuuden ja demokratian kehittäminen maakuntaudistuksessa

VATE § 85

Maakunnan tulee suunnitella se, millaisia osallistumiskeinoja ja –menetelmiä sekä rakenteita maakunnassa on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön ja mitkä ovat maakunnan osallistumista ja vaikuttamista koskevat strategiset tavoitteet.

Maakuntaudistuksen ohjausryhmä linjasi kokouksessaan 29.9., että lähidemokratian vahvistamiseksi valmistelutyössä tulee ottaa huomioon järjestöjen rooli. Jatkotyössä valmistellaan niiden osallistuminen valmistelun ja maakunnan toimintaan.

Kainuussa on erilaisia toimintatapoja ja hankkeita, jotka liittyvä kiinteästi osallisuuteen ja lähidemokratiaan, esimerkiksi

- Kuntaliiton Asukkaat sote- ja maakuntaudistuksen keskiöön -projekti
- Kainuun järjestöfoorumi
- Järjestö Kainuu 2.0 -hanke
- Lapsi- ja perhepalvelu muutosohjelma (LAPE)
- Maakunnallinen nuorisovaltuusto ja siihen liittyvät kehittämistoimet
- Vanhus- ja vammaisneuvostot

Valmisteluryhmä on valmistelukokouksessa päättänyt lähteä valmistelevaan osallisuuden ja lähidemokratian kokonaisuutta siten, että siinä huomioitaisiin erilaiset asiaan liittyvät meneillään olevat työryhmät, hankkeet jne.

Lisätietoja asiasta antaa valmistelujohtaja Jaana Korhonen, puh. 044 591 9472 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi.

Valmistelujohtajan ehdotus:

Valmistelutoimielin päättää ottaa valmisteltavaksi osallisuuden ja demokratian kehittämiseen toimikunnan perustamisen ja linjaa asian valmistelua.

Väliaikainen valmistelutoimielin:

Valmistelutoimielin hyväksyi valmistelujohtajan ehdotuksen siten, että Kainuun liiton aluekehitysasiantuntija Paula Karppinen käynnistää valmistelun.

Pöytäkirjan tarkastajat:

Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	30.10.2017
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 14	22.01.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 24	26.02.2018
Ohjausryhmä	§ 20	05.03.2018

VATE § 14

Maakuntauudistuksen valmisteluelin päätti 30.10.2017 kokouksessaan ottaa valmisteltavaksi osallisuuden ja demokratian kehittämiseen toimikunnan perustamisen ja asian valmistelun. Väliaikainen valmisteluelin valtuutti Kainuun liiton käynnistämään valmistelun.

Toimikunnan tehtävänä olisi osallisuuden ja demokratian kehittäminen, vahvistaminen ja toteuttaminen uutta maakuntahallintoa ja sen palveluja suunniteltaessa. Tätä kautta toimikunnassa edustettuina olevat tahot tulevat osallistumaan koko maakunnan kehittämiseen ja palvelujen tuotannon turvaamiseen yhdessä eri maakunnallisten tahojen sekä kuntien kanssa. Tässä vaiheessa maakuntauudistustyötä toimikunnan ensisijainen tavoite ja tehtävä on varmistaa niin järjestöjen, eri vaikuttajaryhmien kuin niihin kuulumattomienkin kansalaisten osallistuminen ja äänen kuuluminen maakunnallisessa kehittämisessä, maakuntastrategian laadinnassa.

Osallisuuden ja demokratian toimikunnan tulee edistää eri toimijoiden, järjestöjen, yritysten ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä, tukea toimikuntaan nimettävien tahojen integroitumista tiiviimmin mukaan maakunnalliseen hyvinvointi- ja ohjelmatyöhön sekä sen toteuttamiseen ja seurantaan.

Asian valmistelussa tulee edetä siten, että väliaikainen valmisteluelin / Kainuun liitto (kumpi?) perustaa osallisuuden ja demokratian toimikunnan ja pyytää nopealla aikataululla alueen toimijoita nimeämään edustajansa toimikuntaan. Toimikunnassa tulee olla mukana monipuolisesti jo aiemmin mainittujen lisäksi eri maakunnallisten vaikuttajaryhmien kuten Vuolijoen aluelautakunta ja Kainuun soten palvelujen kehittämiseen osallistuneiden (keskeisimpien?) kansalaisvaikuttamisen ryhmien edustajat.

Lisätietoja asiasta antaa valmistelujohtaja Jaana Korhonen, puh. 044 591 9472 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi.

Valmistelujohtajan ehdotus:

Väliaikainen valmistelutoimielin merkitsee asian tiedoksi ja päättää, että väliaikainen valmistelutoimielin perustaa osallisuuden ja demokratian kehittämisen toimikunnan ja nimeää siihen mukaan jo omalta osaltaan keskeisiksi katsomiaan tahoja.

Valmistelutoimielin lähettää asian ohjausryhmän käsiteltäväksi.

Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	30.10.2017
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 14	22.01.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 24	26.02.2018
Ohjausryhmä	§ 20	05.03.2018

Väliaikainen valmistelutoimielin:

Väliaikainen valmistelutoimielin merkitsi asian tiedoksi ja päätti perustaa osallisuuden ja demokratian kehittämisen toimikunnan.

Väliaikainen valmistelutoimielin valtuutti Kainuun liiton aluekehitysasiantuntija Paula Karppisen valmistelemaan asiaa. Lisäksi päätettiin, että toimikunnan nimeäminen viedään seuraavaan väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoukseen.

Valmistelutoimielin ei päättä lähettää asiaa ohjausryhmän käsiteltäväksi valmistelun keskeneräisyyden vuoksi.

VATE § 24

Maakuntalakiluonnoksessa on kuntalain tapaan oma lukunsa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamisoikeuksista (maakuntalakiluonnos luku 5, 21-28 §:t). Lain mukaan maakuntavaltuusto vastaa maakunnan asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen edistämisestä. Laisa säädetään ääni- ja äänestys-oikeudesta, yleisistä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista, oikeudesta tehdä aloitteita maakunnan toimintaa koskien, oikeudesta tehdä kansanäänestysaloite, kansanäänestyksestä, maakunnan vaikuttamistoimielimistä ja viestinnästä. Lisäksi osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet tulee ottaa huomioon maakunnan strategiassa ja sen laadinnassa (maakuntalakiluonnos 35 §). Maakuntalaki on osallistumisen osalta monin osin mahdollistava. Näin ollen konkreettisten, käytännön osallistumista tukevien keinojen käyttö jää pitkälti maakunnan itsensä päätettäväksi.

Väliaikaisessa valmisteluvaiheessa viimeistään tulee suunnitella maakunnan osallistumisjärjestelmää eli osallistumista ja vaikuttamista koskevia rakenteita ja keinoja. Valmistelun tulee tähdätä siihen, että osallistumisjärjestelmää koskevat tarvittavat toiminnallisesti ja poliittisesti sitovat ratkaisut voidaan tehdä maakuntavaltuuston toimesta vuosien 2018 - 2019 aikana ja ottaa käyttöön järjestämisvastuun siirtyessä maakunnille 1.1.2020. Valmistelussa voidaan tehdä suunnittelua niin pitkälle kuin se on mahdollista. Vähimmillään on huolehdittava tiedottamisesta maakunnan asukkaille ja sidosryhmille samoin kuin yleinen tiedon jakaminen uudistuksesta ymmärrettävässä muodossa on aivan välttämätöntä.

Kainuun maakuntauudistuksen väliaikainen valmistelu on 22.1.2018 kokouksessaan (§ 14) perustanut osallisuuden ja

Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	30.10.2017
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 14	22.01.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 24	26.02.2018
Ohjausryhmä	§ 20	05.03.2018

demokratian kehittämisen toimikunnan mahdollistamaan ja varmistamaan eri toimijoiden ja alueen asukkaiden hyvän ja riittävän osallisuuden uuden maakunnan valmistelussa ja maakunnalle laadittavan strategian laadinnassa.

Toimikunnan tehtäväkenttään voidaan valtakunnallisenkin ohjeistuksen mukaan katsoa kuuluviksi ainakin seuraavat asiakokonaisuudet:

1. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja osallistumisjärjestelmää koskeva suunnittelu eli millaisia osallistumiskeinoja ja -menetelmiä sekä rakenteita maakunnassa on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön ja mitkä ovat maakunnan osallistumista ja vaikuttamista koskevat strategiset tavoitteet, tarvittaessa strategian toimeenpanoon yksityiskohtaisemman osallisuusohjelman laadinta (maakuntalaki 23 §, 35 §), valmistelu on hyvä kytkeä maakuntastrategian valmistelun yhteyteen (esim. maakuntastrategian osallisuus ja arviointisuunnitelma, OAS),
2. Lakisääteisten nuorisovaltuuston, vammaisneuvoston ja vanhusneuvoston asettamisiin valmistautuminen (maakuntalaki 26 §), mahdollisesti myös muiden maakunnallisten vaikuttajaryhmien tai väliaikaisten työryhmien asettaminen,
3. Viestintä ja viestinnän periaatteita ja keinoja koskeva suunnittelu eli millä tavoin ja millaisin keinoin ja kanavin maakunta tulee viestimään ja tiedottamaan toiminnastaan asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille (maakuntalaki 28 §), tämä erityisesti yhdessä viestinnästä vastaavien valmistelijoiden kanssa,
4. Maakuntauudistuksen valmistelun ja tulevan maakunnan palvelujärjestelmien ja kertyvien tietoaineistojen hyödyntämisen suunnittelu,
5. Maakunnan aloitejärjestelmää koskeva suunnittelu (maakuntalaki 24 §),
6. Asukkaiden osallistumisoikeuksia turvaavien velvoitteiden sisällyttämisen varmistaminen maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palveluja tuottavien yritysten ym. kanssa tehtäviin sopimuksiin, samoin palvelutuottajien maakuntalain tarkoittaman viestinnän toteuttamisen seuranta (maakuntalaki 23§, 28§).

Osallisuus- ja vaikuttamiskokonaisuuden suunnittelu on hyvä tehdä yhteistyössä alueen kuntien kanssa, koska samat henkilöt ovat vaikuttamassa sekä kuntaan että maakuntaan.

Vaikuttamismenetelmien olisi hyvä olla yhdenmukaiset tai ei ainakaan ristiriidassa keskenään. Tämä korostuu etenkin

Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	30.10.2017
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 14	22.01.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 24	26.02.2018
Ohjausryhmä	§ 20	05.03.2018

palveluissa, joissa sekä kunnilla että maakunnilla on vastuunsa, kuten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävissä.

Osallisuuden ja demokratian kehittämisen toimikunnan tehtäväksi voidaan lyhyesti määritellä maakunnan osallistumista ja vaikuttamista koskevien strategisten tavoitteiden määrittely, tavoitteiden mukaisen suunnitelman ja tarvittaessa sen toteuttamiseen tarkemman osallisuusohjelman laatiminen. Toimikunnan tehtävät pitävät sisällään edellä mainittujen kohtien, niiden toteutumisen valmistelu ja varmistaminen yhdessä muun valmistelukoneiston kanssa, asianmukaisen pohjatiedon kokoamisesta ja jo muusta (mm. valmistelutyöryhmien aikaansaamasta) valmistelusta työstä liikkeelle lähtien.

Toimikunnan tehtävä on varmistaa, että kaikilla tulevan maakunnan vaikutuspiiriin kuuluvilla tahoilla, maakunnan asukkaita edustavilla tahoilla ja asukkailla on mahdollisuudet ja toimivat tavat osallistua uuden maakunnan valmisteluun ja koko tulevaa toimintaa ohjaavan maakuntastrategian laadintaan.

Toimikuntaan nimetään edustajat toimikuntaan ainakin seuraavilta tahoilta 1-3 edustajaa (nimiä kokouksessa):

- Järjestö Kainuu 2.0 –hanke (hallinnoija MLL)
- Kainuun järjestöfoorumi (kokoajana Kainuun Nuotta ry)
- Kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto
- Kainuun ELY-keskus
- Kainuun TE-toimisto
- Kainuun sote
- Kainuun soten vaikuttajaryhmät
- Kainuun liitto
- Alueen kunnat
- Henkilöstöjärjestöt
- Kajaanin Vuolijoen aluelautakunta
- LAPE-koordinaatio -hanke
- Muita tahoja?

Toimikuntaan pyydetään niitä tahoja, joilta edustajia ei vielä ole nimetty, nimeämään ripeällä aikataululla edustajansa ryhmään.

Aluekehitysasiantuntija Paula Karppinen esittelee asiaa.

Liite nro: 3 Muistio Kainuun liiton ja järjestöjen yhteispalaveri 6.11.2017

Lisätietoja asiasta antaa aluekehitysasiantuntija Paula Karppinen, puh. 044 710 0867 tai sähköpostitse paula.a.karppinen@kainuu.fi.

Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	30.10.2017
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 14	22.01.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 24	26.02.2018
Ohjausryhmä	§ 20	05.03.2018

Valmistelujohtajan ehdotus:

Väliaikainen valmistelutoimielin merkitsee asian tiedoksi ja evästä jatkovalmistelua.

Asia lähetetään 5.3.2018 ohjausryhmälle tiedoksi ja evästystä varten.

Väliaikainen valmistelutoimielin:

Valmistelujohtajan muutettu ehdotus:

Väliaikainen valmistelutoimielin päättää perustaa osallisuuden ja demokratian suunnittelun virallisen alatyöryhmän. Valmistelutoimielin päätti lähettää asian jatkovalmisteluun ja valtuutti Jaana Korhosen, Paula Karppisen ja Jouni Ponnikkaan valmistelemaan tarkennetun esityksen, joka viedään ohjausryhmään.

Väliaikainen valmistelutoimielin:

Väliaikainen valmistelutoimielin hyväksyi valmistelujohtajan muutetun ehdotuksen.

Valmistelujohtaja ehdotti työjärjestyksen muuttamista siten, että seuraavaksi käsitellään henkilöstön muutostukivalmennus -hankeasia.

Ohjaus § 20

Vs. aluekehitysjohtaja Paula Karppinen esittelee asiaa.

Liite nro: 2 Muistio Kainuun liiton ja järjestöjen yhteispalaveri
6.11.2017

Puheenjohtajan ehdotus:

Ohjausryhmä päättää perustaa osallisuuden ja demokratian kehittämiseen virallisen valmistelevan alatyöryhmän.

Alatyöryhmän tehtäväalueet:

1. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja osallistumisjärjestelmää koskeva suunnittelu eli millaisia

Pöytäkirjan tarkastajat:

Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	30.10.2017
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 14	22.01.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 24	26.02.2018
Ohjausryhmä	§ 20	05.03.2018

osallistumiskeinoja ja -menetelmiä sekä rakenteita maakunnassa on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön ja mitkä ovat maakunnan osallistumista ja vaikuttamista koskevat strategiset tavoitteet, tarvittaessa strategian toimeenpanoon yksityiskohtaisemman osallisuusohjelman laadinta (maakuntalaki 23 §, 35 §), valmistelu on hyvä kytkeä maakuntastrategian valmistelun yhteyteen (esim. maakuntastrategian osallisuus ja arviointisuunnitelma, OAS),

2. Lakisääteisten nuorisovaltuuston, vammaisneuvoston ja vanhusneuvoston asettamisiin valmistautuminen (maakuntalaki 26 §), mahdollisesti myös muiden maakunnallisten vaikuttajaryhmien tai väliaikaisten työryhmien asettaminen,

3. Viestintä ja viestinnän periaatteita ja keinoja koskeva suunnittelu eli millä tavoin ja millaisin keinoin ja kanavin maakunta tulee viestimään ja tiedottamaan toiminnastaan asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille (maakuntalaki 28 §), tämä erityisesti yhdessä viestinnästä vastaavien valmistelijoiden kanssa,

4. Maakuntauudistuksen valmistelun ja tulevan maakunnan palautejärjestelmien ja kertyvien tietoaineistojen hyödyntämisen suunnittelu,

5. Maakunnan aloitejärjestelmää koskeva suunnittelu (maakuntalaki 24 §),

6. Asukkaiden osallistumisoikeuksia turvaavien velvoitteiden sisällyttämisen varmistaminen maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palveluja tuottavien yritysten ym. kanssa tehtäviin sopimuksiin, samoin palvelutuottajien maakuntalain tarkoittaman viestinnän toteuttamisen seuranta (maakuntalaki 23§, 28§).

7. Valmisteluvaiheen viestinnän ja osallisuuden suunnittelu, toteutuksen varmistaminen tiiviissä yhteistyössä koko valmisteluorganisaation kanssa ja erityisesti viestintäryhmän ja TR 6 kanssa.

Työryhmään pyydetään edustajat ja varajäsenet (1 - 3) seuraavilta tahoilta:

- Järjestö Kainuu 2.0 -hanke (hallinnoija MLL)
- Kainuun Järjestöfoorumi (kokoaja Kainuun Nuotta Ry)
- Kainuun MaNu (Kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto ja kuntien nuorisotoimi)
- Kainuun ELY-keskus ja TE-toimisto
- Kainuun sote/HYTE
- Kainuun kunnat
- Maakuntauudistuksen ohjausryhmä
- Työryhmä 6
- Viestintäryhmä

Ohjausryhmä evästää jatkovalmistelua.

Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	30.10.2017
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 14	22.01.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 24	26.02.2018
Ohjausryhmä	§ 20	05.03.2018

Ohjausryhmä:

Ohjausryhmä keskusteli asiasta.

Työryhmään pyydetään edustajat ja varajäsenet (1 - 3) seuraavilta tahoilta:

- Järjestö Kainuu 2.0 -hanke (hallinnoija MLL)
- Kainuun Järjestöfoorumi (kokoaja Kainuun Nuotta Ry)
- Kainuun MaNu (Kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto ja kuntien nuorisotoimi)
- Kainuun ELY-keskus ja TE-toimisto
- Kainuun sote
- Kainuun kunnat
- Maakuntauudistuksen ohjausryhmä
- Työryhmä 6
- Viestintäryhmä
- Henkilöstöjärjestö
- Ammattijärjestö

Aki Räisänen esitti, että työryhmään pyydetään edustaja eläkeläisjärjestöistä ja työmarkkinajärjestöstä. Maire Ahopelto esitti, että työryhmään pyydetään edustaja vanhus- ja vammaisneuvostoista. Antero Kyllönen esitti, että työryhmään pyydetään edustaja eläkeläisjärjestöstä. Veli-Matti Karppinen esitti, että työryhmään pyydetään edustajat seuraavista järjestöistä: Kainuun Liikunta ry:stä, Kainuun Nuotta ry:stä, Kapova ry:stä ja Kainuun Kulttuuri ry:stä sekä Etnika-Kainuu ry:stä. Harri Peltola esitti mukaan yrittijäjärjestöjä.

Keskustelun pohjalta puheenjohtaja esitti ohjausryhmän hyväksyttäväksi, että ko. virallinen alatyöryhmä perustetaan. Väliaikainen valmistelutoimielin tekee päätöksen ryhmän koosta ja jäsentahoista sekä pyytää tahoja esittämään edustajansa. Vate huomioi ohjausryhmässä käydyn keskustelun. Vaten ratkaisu viedään seuraavaan ohjausryhmään tiedoksi. Ohjausryhmä hyväksyi yhteenvetoesityksen.

KAINUUN LIITTO

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 85	18.08.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 108	27.08.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 125	22.10.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 144	26.11.2018
Väliaikainen valmistelutoimielin	§ 38	01.04.2019

Osallisuuden suunnittelijan määräaikainen tehtävä

25/00.04.01/2018, 42/00.04.00/2017, 133/00.04.00/2017

VATE § 85

Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmä on aloittanut toimintansa järjestäytymiskokouksella 22.5.2018. Työryhmän puheenjohtajaksi valittiin aluekehitysasiantuntija Paula Karppinen, varapuheenjohtajaksi Kaija Patronen ja sihteeriksi suunnittelija Kirsi K. Kyllönen. Osa työryhmä jäsenistä on tämän jälkeen virittäytynyt tulevaan tehtäväänsä mm. osallistumalla Kuntaliiton järjestämään Aukkaat maakunta- ja soteuudistuksen keskiöön – koulutuspäivään perjantaina 1.6.2018 mm. pelaamalla Kuntaliiton lanseeraamaa osallisuuspeleä, jossa pelaajat pääsevät asettamaan yhteiset tavoitteet asukkaiden osallistumiselle ja sopimaan siitä, miten suunnitelmat konkretisoidaan käytännön toiminnaksi.

Järjestäytymiskokouksessa saatiin tilannekatsaus maakuntauudistuksen valmisteluun Kainuussa, kehittämis- ja suunnittelutyöryhmän (TR6) käynnistämisen maakuntastrategiatyön tilanteeseen ja. Kokouksessa todettiin alatyöryhmän kokoonpano, keskusteltiin työryhmän toiminnan aikataulusta, kehittämis- ja suunnittelutyöryhmän ja tämän eli sen alatyöryhmän välisestä suhteesta sekä mukaan nimettyjen tahojen edustajien rooleista alatyöryhmässä ja tehtävistä.

Perusteellisempi keskustelu työryhmän toimeksiannosta, tehtävistä, tavoitteista ja odotuksista päätettiin käydä seuraavassa kokouksessa ma 18.6.2018. Työryhmä valtuutti puheenjohtajan ja sihteerin laatimaan alustavan version ryhmän työohjelmaksi seuraavaan kokoukseen.

Kainuun maakuntauudistuksen ohjausryhmän päätösten mukaisesti alatyöryhmän tehtävät ovat:

1. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja osallistumisjärjestelmää koskeva suunnittelu eli millaisia osallistumiskeinoja ja -menetelmiä sekä rakenteita maakunnassa on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön ja mitkä ovat maakunnan osallistumista ja vaikuttamista koskevat strategiset tavoitteet, tarvittaessa strategian toimeenpanoon yksityiskohtaisemman osallisuussuunnitelman/ohjelman laadinta (maakuntalaki 23 §, 35 §), valmistelu on hyvä kytkeä maakuntastrategian valmistelun yhteyteen (esim. maakuntastrategian osallisuus ja arviointisuunnitelma, OAS).

Osallisuussuunnittelijan tehtävä sisäisesti haettavana

Kainuun maakunta- ja soteuudistuksen valmistelutehtäviin haetaan uudistuksen hallinnoinnista vastaavan Kainuun liiton toimesta osa-aikaista osallisuuden suunnittelijaa ajalle 1.11.-31.12.2018. Työ alkaa 1.11. 2018 tai erillisen sopimuksen mukaan. Maakuntauudistuksen valmistelutilanteesta riippuen on mahdollista, että työ jatkuu 2019.

Henkilöitä haetaan tehtävään ensisijaisesti sisäisesti Kainuun maakunnan valmistelussa mukana olevista organisaatioista asiantuntijaostopalveluna. Valittavan henkilön virka-/työsuhde säilyy nykyisessä organisaatioissa.

Palkkaus:

- Määräytyy alan virkaehtosopimuksen mukaisesti
- Hakija voi esittää oman palkkatoivomuksensa

Tehtävät:

Osallisuussuunnittelija osallistuu maakuntauudistuksen valmistelussa tulevan maakunnan osallisuuden ja vaikuttamisen rakenteiden suunnitteluun yhdessä osallisuuden ja demokratian kehittämiseen alatyöryhmän ohjauksella. Suunnittelija on mukana omalta osaltaan myös valmistelun aikaisessa osallisuuden toteuttamisessa yhdessä eri valmisteluryhmien kanssa.

Tehtäviin sisältyvät:

- vastaaminen Kainuun osallisuussuunnitelman laadinnasta
- tulevaan maakuntaan perustettavien vaikuttamistoimielinten sekä järjestöasiainneuvottelukuntien toiminnan suunnittelu ja käynnistämiseen liittyvät tehtävät,
- osallisuuden ja vaikuttamisen eri kanavien käyttöönoton valmistelu ja käytön edistäminen maakunta ja soteuudistuksen valmistelussa sekä
- yhteistyö uudistusta valmistelevien työryhmien kanssa, erityisesti uudistuksen viestinnästä vastaavien kanssa

Tehtävän sisältö määritellään tarkemmin valitun henkilön vahvuuksien ja osaamisen myötä.

Tehtävän kelpoisuus ja osaaminen:

- soveltuva alan koulutus
- tehtäviin liittyvä vastaava työkokemus
- hyvä perehtyneisyys tehtäväkenttään ja erilaisiin työmenetelmiin
- hyvät vuorovaikutus- ja yhteystyötaidot
- hyvä suunnittelu ja toimeenpanokyky
- hyvä suullinen ja kirjallinen suomen kielen taito

Haku aika päättyy 4.10.2018 klo 12.00. Tehtävään haetaan Kuntarekry.fi –sivuston kautta, osoitteessa:

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**

Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä

Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

muokattu 7.2.2019

”Kaenuussa mepä tehhään yhdessä se”

Osallisuus-ja toimintasuunnitelma valmisteluajalle

1.1.2019

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**

Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä

Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

Valmisteltava asia	Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
1 Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet (ML 26 §)	Tavoitteena laatia PP-esitykset lakisääteisistä vaikuttamistoimielimistä	Laaditaan esitykset osallisuus atr jäsenten vetämänä eri työpajoissa/ryhmissä	Ks. alla tarkempi	Yleinen aikataulu 1-3/2019
1.1 Maakunnallinen nuorisovaltuusto	Tavoitteena laatia maakunnallinen nuorisovaltuusto-esitys	Laaditaan esitys MaNu työryhmän johdolla	MaNu, Kainuun liitto, osallisuus atr, osallisuussuun.	1-3/2019, esitys valmis 3/2019
1.2 Maakunnallinen vanhusneuvosto	Tavoitteena laatia maakunnallinen vanhusneuvoston-esitys	Laaditaan esitys Kajaanin vanhusneuvoston johdolla yhdessä muiden kuntien vanhusneuvostojen kanssa lausuntokierrosta ja työpajoja hyödyntäen	Kainuun kuntien vanhusneuvostot, Kainuun liitto, osallisuus atr, osallisuussuunnittelija	1-3/2019, esitys valmis 3/2019
1.3 Maakunnallinen vammaisneuvosto	Tavoitteena laatia maakunnallinen vammaisneuvoston-esitys	Laaditaan esitys Kajaanin vammaisneuvoston johdolla yhdessä muiden kuntien vammaisneuvostojen kanssa lausuntokierrosta ja työpajoja hyödyntäen	Kainuun kuntien vammaisneuvostot, Kainuun liitto, osallisuus atr, osallisuussuun.	1-3/2019, esitys valmis 3/2019

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

2 Ei-lakisääteiset vaikuttamistoimielimet	Tavoitteena laatia esitykset eilakisääteisistä vaikuttamistoimielimistä	Laaditaan esitykset osallisuus atr jäsenten vetämänä eri työpajoissa/ryhmissä	Ks. alla tarkempi	Yleinen aikataulu 1-5/2019
2.1 Maakunnallinen liikunta-neuvosto	Tavoitteena laatia maakunnallinen liikuntaneuvoston-esitys	Laaditaan esitys Kainuun liikunta ry johdolla	Kainuun liikunta ry, osallisuus atr, osallisuusun., Kainuun liitto	1-3/2019, esitys valmis 3/2019
2.2 Kainuun järjestöasiainneuvottelukunta	Tavoitteena laatia maakunnallinen järjestöasiainneuvottelukunnan-esitys	Laaditaan esitys työpajoissa ja perustetaan Kainuun järjestöasiainneuvottelukunta	Järjestö 2.0-hanke, Järjestöfoorumi, Kainuun liitto, osallisuus atr, osallisuusun.	1-4/2019, esitys valmis 4/2019
3 Maakunnallisen strategian –ja viestinnän valmistelu	Tavoitteena osallisuus atr osallistuminen strategian –ja viestinnän valmistelutyöhön	TR6 ja viestintätyöryhmä kutsuu osallisuus atr valmistelutyöhön hyödyntämällä monikanavaista viestintää	TR6, viestintätyöryhmä, osallisuusun., Kainuun liitto	1-5/2019, Maakunta strategia –ja brändi valmis 8-9/19 ?
4 Osallisuus atr ja eri kansalaisryhmien osallistuminen maakuntastrategian laadintaan ja osallisuuden varmistamiseen	Tavoitteena osallisuus atr ja eri kansalaisryhmien osallistuminen maakuntastrategian laadintaan ja varmistaa asukkailla	TR6 ja viestintäryhmä kutsuu maakuntastrategian laadintaan osallisuus atr ja eri kansalaisryhmät hyödyntämällä	TR6, viestintäryhmä, Kainuun liitto osallisuusun-nittelija	Kevät 2019-syyskuu 2019

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

taminen (perustustuslaki 2 § kansanvaltaisuus ja oikeusvaltioperiaate)	den/asiakkaiden osallisuuden toteutuminen valmisteluajalla ja tulevassa maakunnassa	monikanavaista viestintää. Lisäksi varmistetaan ja mahdollistetaan asukkaiden/asiakkaiden osallisuus ja vaikuttaminen maakuntaudistuksen valmisteluajakes- sa työssä		
---	---	---	--	--

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija**

versio 7.2.2019

Johdanto

Osallisuus koskettaa kaikkia Kainuun maakunnan alueella asuvia asukkaita ja palveluita käyttäviä asiakkaita, joten erityisen tärkeää on varmistaa, että ”Kokemus tulla kuulluksi ja kuulua sekä saada vaikuttaa” toteutuvat. Yhdessä me teemme työtä sen eteen, että tulevaisuudessa entistä paremmin voidaan varmistaa asiakas – ja asukasosallisuus ja heidän eri vaikuttamisen mahdollisuudet. Kainuun asukkailla on mahdollisuus vaikuttaa mm. äänestämällä tulevissa maakuntavaaleissa, osallistua eri asiakasraateihin, nuorisovaltuustoihin, vanhus- ja vammaisneuvostoihin. Tuleva maakuntavaltuusto tulee päättämään mm. alueemme sosiaali-, terveys-, pelastus-, aluekehitys-, työ- ja elinkeinopalveluista.

Tässä suunnitelmassa on kuvattu, kuinka asukkaiden ja asiakkaiden osallisuus varmistetaan Kainuun sote- ja maakuntaudistuksen valmisteluajana. Pääasiassa suunnitelma pohjautuu osallisuus – ja demokratia alatyöryhmän työskentelyyn, joka on käynnistynyt kesästä 2018 alkaen. Suunnitelman alussa kuvataan lyhyesti osallisuutta käsitteenä, tuodaan esille eri lakeja, joissa osallisuus nousee vahvasti esille ja määritellään muutamia merkityksellisiä käsitteitä. Suunnitelmassa esitetään vuoden 2017 Teaviisarin (www.teaviisari.fi) tuloksia Kainuun maakunnan kuntajohdon osallisuuden ja tavoitteiden sekä toimenpiteiden määrittelyjen osalta. Lisäksi toimintasuunnitelma avaa konkreettisesti valmisteltavat asiat, niihin tarvittavat toimenpiteet ja aikataulun, missä ajassa ne toteutetaan. Lopuksi avataan, kuinka käytännönjärjestelyiden tasolla valmisteluajainen osallisuus- ja toimintasuunnitelmaa lähdetään yhdessä toteuttamaan.

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS****Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä****Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija**

versio 7.2.2019

Mitä on osallisuus?

Osallisuus on yleiskäsite, jolla tarkoitetaan ihmisen kokemusta kuulua yhteiskuntaan ja yhteisöön. Ihmisen on koettava voivansa vaikuttaa itseään ja ympäristöään koskeviin asioihin. Osallisuuteen vaikuttavat resurssit, tarpeet ja eri toimijat, jotka sisältävät ihmisen oikeuden saada tietoa häntä koskevista asioista, mielipiteen ilmaisusta ja vaikuttamisen mahdollisuuksista omaa terveyttä ja hyvinvointia määrittäviin tekijöihin. Osallisuus koostuu tiedon-, toiminnan-, suunnittelun- ja päätöksenteon osa-alueista. Yhteiskunnassa osallisuutta ovat asukasosallisuus ja asiakasosallisuus. Palveluissa asiakasosallisuus toteutuu omassa hoidossa ja palvelussa, asiakaslähtöisissä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja kokemusasiantuntijoiden ja –toimijoiden yhdessä tekemisessä yhteisen hyväksi. Asukasosallisuus toteutuu maakunnassa, kun asukkailla on oikeus vaikuttaa ja osallistua sekä saada tietoa eri vaikutusmahdollisuuksista. Lisäksi asukkaiden tulee saada tietoa, mihin päätöksiin ja toimenpiteisiin ne ovat johtaneet. (Sihvo, Isola, Kivipelto, Linnanmäki, Lyytikäinen & Sainio, Asiakkaiden osallistumisen toimintamalli, loppuraportti 2018, 10-12). Kehittäjäasiakastoiminta on yksi asiakasosallisuuden toteuttamistapa. Erilaiset kyselyt ja kuulemistilaisuudet ovat asukasosallisuuden edistämistä.

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 KajaaniLaskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 KainuuSähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fiY-tunnus
2496992-4Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

Kuinka eri lait perustelevat asiakas –ja asukasosallisuuden edistämistä ja toteutumista?

Useissa eri laissa on perusteita asiakasosallisuudelle. Perustuslaissa (731/1999) tuodaan vahvasti esille kansavaltaisuudesta ja oikeusvaltioperiaatteista valtiojärjestyksen perusteena. Lain 2. §:n mukaan kansanvallalla tarkoitetaan yksilön oikeutta osallistua ja olla vaikuttamassa yhteiskunnan ja hänen elinympäristönsä kehittämiseen. Lain 14. §:n mukaan julkisen vallan tehtävä on edistää yksilön mahdollisuutta osallistua yhteiskunnan toimintaan ja olla vaikuttamassa häntä koskevaan päätöksentekoon. Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy 18 maakunnan vastuulle, jossa hallituksen linjaukset painottavat asiakasosallisuuden vahvistamista entisestään vahvemmaksi. (Sihvo, Isola, Kivipelto, Linnanmäki, Lyytikäinen & Sainio, Asiakkaiden osallistumisen toimintamalli, loppuraportti 2018, 13).

Maakuntalain, lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä niiden yhteisestä voimaannpanolaista on ehdotettu säädettäväksi hallituksen esityksessä 15/2017 <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170015>. Vaikuttamis- ja osallistumisoikeudet kuntalaisten ja kansalaisten osalta ovat laissa ehdotettu toteutettavaksi edustuksellisuuden kautta tai suoran vaikuttamisen kautta. Kuntalain 410/2015 22 §:n mukaan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuudet toteutetaan niin, että heillä on oikeus vaikuttaa ja osallistua kunnan toimintaan. Kunnanvaltuus-

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija**

versio 7.2.2019

ton on huolehdittava, että vaikuttamisen mahdollistavat kanavat ovat monipuoliset. Potilasta ja asiakasta koskevissa laissa korostuu osallisuus. Näitä lakeja ovat mm. laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992), terveydenhuoltolaki (1326/2010), sosiaalihuoltolaki (1301/2014) sekä laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Myös sosiaalihuollon erityislainsäädännössä on velvoitteita osallisuuden mahdollistamiseen.

Palveluiden kehittämisessä asukas ja asiakas ovat vahvistava voimavara palveluiden toteuttamisessa ja niiden kehittämisessä. Asukkaan ja asiakkaan mukaan ottaminen kehitystyöhön palveluista saadaan oikea-aikaisia, toimivia ja todellisiin tarpeisiin vastaavia. Täten palveluihin saadaan vaikuttavuutta, josta hyötyy

- itse asiakas
- palvelun tuottaja ja järjestäjä
- ammattilaiset
- koko yhteiskunta

(Sihvo, Isola, Kivipelto, Linnanmäki, Lyytikäinen & Sainio, Asiakkaiden osallistumisen toimintamalli, loppuraportti 2018,13–14).

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

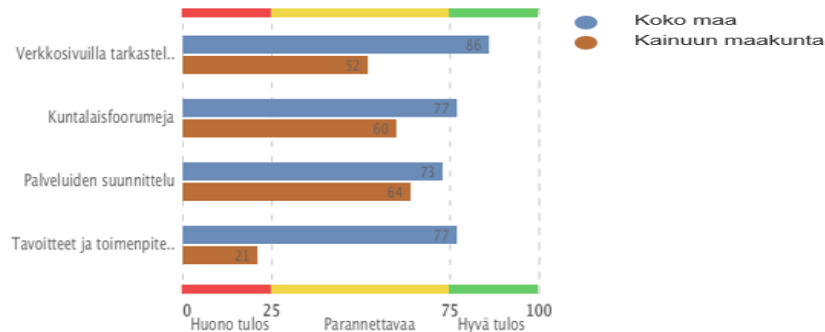
versio 7.2.2019

TEAvisari eli terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmästä voi tarkastella, kuinka kunnat ovat edistäneet ja toteuttaneet osallisuutta. (www.teaviisari.fi) Alla mainitut kuvat kertovat Kainuun maakunnan kuntajohdon osallisuuden ja tavoitteiden sekä toimenpiteiden määrittelyjen osalta vuodelta 2017. Tiedot perustuvat kyselyyn, joka on tehty kuntien johdolle.

<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset?view=KESOs&y=2017&y=2015&y=2013&y=2011&r=KOKOMAA&r=MAAK18&chartType=pointer&cmp=r>

<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/top-10?view=KES&y=2017&r=MAAK18>

Kuntajohto > Osallisuus : 2017

Osallisuus : 2017

	Koko maa	Kainuun maakunta
Osallisuus	78	49
Verkkosivuilla tarkasteltavissa	86	52
Kuntalaisfoorumeja	77	60
Palveluiden suunnittelu	73	64
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty	77	21

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

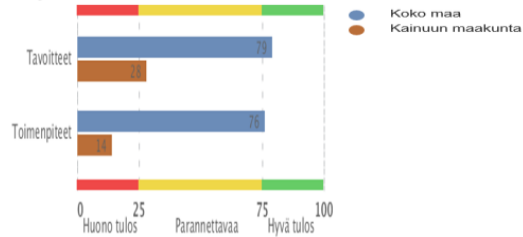
Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

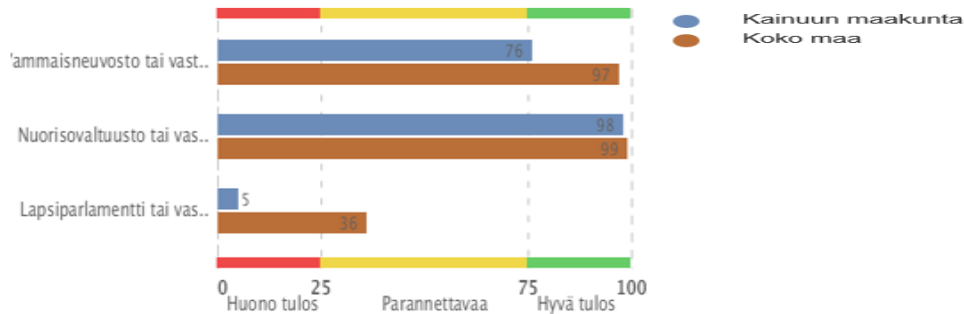
Kuntajohto > Osallisuus > Tavoitteet ja toimenpiteet
määritetty : 2017

Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty : 2017

	Koko maa	Kainuun maakunta
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty	77	21
Tavoitteet	79 Toteutuu hyvin	28 Toteutuu vaihtelevasti
Toimenpiteet	76 Toteutuu hyvin	14 Paljon kehitettävää

Kuntajohto > Osallisuus > Kuntalaisfoorumeja : 2017

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS⁴⁾
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

Määritelmiä:

Foorumi on avoin keskustelupaikka, jonne ihmiset kokoontuvat keskustelemaan eri asioista

Neuvottelukunta on johonkin tarkoitukseen asetettu neuvoa antava elin.

Maakunnallinen vammaisneuvosto on lakisääteinen vaikuttamistoimielin. Se tarkoittaa yhteistyöelintä, johon kuuluvat kunnallisten vammaisneuvostojen edustajat, maakunnan viranomaiset ja päätöksientekijät. Lisäksi se toimii ks. väestöryhmän vaikuttamiskanavana.

Maakunnallinen vanhusneuvosto on lakisääteinen vaikuttamistoimielin. Se tarkoittaa yhteistyöelintä, johon kuuluvat kunnallisten vanhusneuvostojen edustajat, maakunnan viranomaiset ja päätöksientekijät. Lisäksi se toimii ks. väestöryhmän vaikuttamiskanavana.

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS⁴⁾
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

Maakunnallisesta nuorisovaltuustosta käytetään yleisesti terminä nuorisovaltuusto sujuvuuden vuoksi. Se on ks.väestöryhmän merkittävä vaikuttamiskanava, joka koostuu kuntien nuorisovaltuustojen/ nuorten vaikuttajaryhmien edustajista ja vastuu sen toiminnasta on maakunnalla. Nuorisovaltuuston tehtävä on tuoda nuorten ääni ja nostaa heille tärkeitä asioita esille kuntien ja maakunnan päätöksientekoon saakka. Nuorisovaltuutettujen tehtävänä on aktivoida myös muita nuoria yhteiskunnalliseen vaikuttamistyöhön ja toimintaan.

”Jos meitä kuunnellaan, me ajatellaan, että meidän kunnassa ymmärretään nuoria ja [me] palataan tänne joskus asumaan ja ollaan hyviä veronmaksajia.”Nuori 16 v, jonka kuntaan oltiin perustamassa nuorisovaltuustoa (Kuntaliitto 2018)

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS

Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä

Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

Osallisuus ja demokratia maakunta- ja soteuudistuksen valmistelussa ja uudessa maakuntahallinnossa

vuosi 2018- 2020

Nro	Valmisteltava asia	Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikatauluja
1	Maakuntaudistuksen valmistelun aikaisen (2018-2020)kansalaisten ja eri kansalais- ja toimijaryhmien osallisuuden varmistaminen ja siitä viestiminen	<p>1.1 osallisuussuunnitelman laadinta valmisteluajalle</p> <p>1.2 valmisteluajaisen osallisuussuunnitelman käytäntöön vieminen.</p> <p>1.3 kootaan eri työryhmien työssä jo toteutetut osallisuuden toimet, työryhmien tarpeet ja tavoitteet</p> <p>1.4 VM osallisuusverkostoon osallistuminen ja materiaalin levittäminen</p> <p>1.5 Yhteistyö muiden maakuntien ja osallisuusvalmistelijoiden kanssa</p>	<p>osallisuussuunnittelija</p> <p>osallisuussuunnittelija, Kainuun liitto, osallisuus – ja demokratia alatr</p> <p>Kainuun liitto, osallisuus- suunnittelija</p> <p>Kainuun liit- to, osallisuussuunnittelija</p>	<p>11-12/2018</p> <p>1-3/ 2019</p> <p>11/18-5/2019</p> <p>11/2018-5/2019</p>

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

2	Osallisuus maakuntastrategiasa, palvelulupauksessa, hallintosäännöissä sekä eri kohderyhmien huomointi(ks. asiakasraadit, vaikuttamistoimielimet, järjestöneuvottelukunta)	<p>2.1 osallistumisen/osallisuuden varmistaminen maakuntastrategian laadintaan, yleisen palvelulupauksen ja muiden palvelulupauksien määrittelyyn, hallintosäntöihin sekä eri kohderyhmien huomiointi valmisteluryhmien työssä</p> <p>2.2 Avoin hallinto kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> - työpajojen järjestäminen - terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä TEA-viisaritiedon hyödyntäminen (Mitä on osallisuus? 2017, 55-54) - asukkaiden osallisuus päätöksenteossa, hyödyntämällä osallistuva budjetointi-menetelmää 	TR6, Viestintäryhmä, TR1, Kainuun liitto, osallisuussuunnittelija, osallisuus- ja demokratia alatr	1-5/2019
3	Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet (ML 26 §)	<p>3.1 Maakunnallinen nuorisovaltuusto</p> <ul style="list-style-type: none"> - valmistelu - työpajojen järjestäminen suunnittelun tueksi - esitykset: alatr → TR6 → VATE- → ohjausryhmä 	Kainuun liitto, Manu + nuorat/nuvet + osallis. suunn., muut nuorisotoimen asiantuntijat, Seppo Jonninen, Teija	1/2019 2-3/2019 3/2019

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS

Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä

Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

		<ul style="list-style-type: none"> - nuorten osallisuuden vahvistaminen - Lasten parlamentit 5-12 v / 2 krt/vuosi (Lapsen oikeuksien sopimus) - perustaminen 	<p>Kyllönen, LAPE / A-K Korpi- nen osallisuussuunnittelija</p>	<p>1-9/2019</p>
		<p>3.2 Maakunnallinen vammaisneuvosto</p> <ul style="list-style-type: none"> - esivalmistelu - työpajojen järjestäminen suunnittelun tueksi - esitykset: alatr → TR6 → VATE- → ohjausryhmä - perustaminen 	<p>Kuka?</p> <p>Kainuun liitto, Kaija Patro- nen, kuntien, vam. neuvostot , osallis. suun, osallisuus- ja demokratia alatr, muut asiantuntijat</p>	<p>8-9/2019</p> <p>11-12/2018</p> <p>1-3/2019</p> <p>3/2019</p> <p>8-9/2019</p>
		<p>3.3 Maakunnallinen vanhusneuvosto</p> <ul style="list-style-type: none"> - esivalmistelu - työpajojen järjestäminen suunnittelun tueksi 	<p>Kuka?</p> <p>Kainuun liitto, Tarja Kii- ra, Mikko Pesonen nen, kuntien, vanh. neuvosto</p>	<p>11/2018</p> <p>1-3/2019</p>

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

4)
**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

		<ul style="list-style-type: none"> - esitykset: alatr→TR6→ VATE-→ohjausryhmä - perustaminen 	<p>t,osallis.suun,osallisuus-ja demokratia alatr, muut asiantuntijat</p> <p>Kuka?</p>	<p>3/2019</p> <p>8-9/2019</p>
4	Muut ei lakisäätöiset vaikuttamistoimielimet	<p>4.1 Kainuun järjestöasiainneuvottelukunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - pohjavalmistelu (tausta:Järjestö 2.0,Järjestöfoorum, (ks.Järjestöt maakunnan kumppanina-opas 2018,18-19) - työpajojen järjestäminen suunnittelun tueksi - esitykset: alatr→TR6→ VATE-→ohjausryhmä - yhteistyö pienet ja valtak.järjestöt - maakuntaudistuksen näkökulmasta järjestöjen tehtävät: demokratia,sotepalvelut ja hyvinvointipalvelut 	<p>Kainuun liitto, osallis.suun.,V-M Karppinen,Johanna Saarivara,Lea Torvinen,Teemu Takalo, osallisuus-ja demokratia alatr,</p>	<p>11-12/2018</p> <p>1-4/2019</p> <p>3-4/2019</p>

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

4)
**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

		- perustaminen	Kuka?	9-12/2019
		4.2 Liikuntaneuvosto		
		- valmistelu	Kainuun liikunta ry, Kai- nuun liitto osal-	11-12/2018
		- työpajojen järjestäminen suunnittelun tueksi	lis.suun, osallisuus- ja de-	1-3/2019
		- esitykset: alatr → TR6 → VATE- → ohjausryhmä	mokratia alatr	2-3/2019
		- perustaminen	Kuka?	8-9/2019
		4.3 Maaseutuneuvosto		
		- valmistelu	Järjestöfoorumi, Kainuun	
		- työpajojen järjestäminen suunnittelun tueksi	liit-	
		- esitykset: alatr → TR6 → VATE- → ohjausryhmä	to, osallis.suun., osallisuus- ja	
		- perustaminen	demokratia alatr	
			Kuka?	Aikataulu?

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

		4.4 Romaniasiaian neuvottelukunnan asettaminen. (Nyt toiminnassa Kajaanin paikallisromanityöryhmä?)	Ketä mukana? Ramona Grönstrand, Jenni Kettunen?	Aikataulu?
5	Periaatteita ja keinoja koskeva viestinnän suunnittelu asukkaiden vaikutusmahdollisuuksista -Mitkä ovat maakunnan tavat ja keinot viestiä ja tiedottaa toiminnasta asukkaille, palvelun käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille (Maakuntalaki §28 jne.)	5.1 Osallisuuden huomiointi vaalivyössä 5.2 Suorat vaalit 5.3 Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet, osallisuuspelejä, mitä muuta? 5.4 Kansalaisille kysely MDI toteuttamana (Mikä kohde-ryhmänä?) 5.5 Kuntakierrokset	TR6, Kainuun liitto, Viestintäryhmä, osallisuus- ja demokratia alatyöryhmä, osallisuus- ja demokratia alatyöryhmä, ketä muuta?	8-9/2019 5/2019 1-5/2019 2-4/2019 Kevät 2019
6	Asiakkaiden osallisuus ja vaikutusmahdollisuuksien varmistaminen hyvinvoinnin – ja terveyden edistämiseksi sekä palveluissa yhteistyössä soten tuottaminen TR8 ja soten järjestäminen TR7	6.1 Avoimet asukasraadit/foorumit, osallisuuspelejä hyödyntäminen, mitä muuta? - jaottele tähän eri tasot	TR8, TR7, TR6, viestintäryhmä, Kainuun sote, osallisuus- ja demokratia	Kevät 2019

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

	<p>sekä viestintäryhmän kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kainuun sote/maakunnallinen liikelaitos - yksityiset palveluntuottajat 	<p>6.2 Asiakkaat mukana palveluiden kehittämisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> - lapsiperheet - työkäiset aikuiset - eläkeläiset/ iäkkäät <p>6.3 Asiakslähtöisten palvelupolkujen toteutumisen seuranta</p> <p>6.4 Osallisuuden kokemuksen mittaaminen, 10 kysymyksen patteristo (Mitä on osallisuus? 2017, 53-55)</p> <p>https://www.osallisuustesti.fi/osallisuustesti/julkinen?emp=ps-0</p>	<p>alatr, osallis.suun.</p>	
7	<p>Asiakkaiden osallisuus ja vaikutusmahdollisuuksien varmistaminen kasvupalveluissa yhteistyössä TR10 kanssa</p>	<p>Avoimet asiakasraadit/foorumit</p> <ul style="list-style-type: none"> - ELY, TE - Järjestöt, yhdistykset (ks. Järjestöt maakunnan kumppanina-opas 2018, 18-19) - 	<p>TR10, TR6, osallisuus – ja demokratia alatr/ Outi Penttinen, osallis.suun.</p>	<p>Syksy 2018-kevät 2019</p>

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

Osallisuus ja demokratia uuden maakunnan valmistelussa ja uudessa maakuntahallinnossa				
vuosi 2019-2020				
Nro	Valmisteltava asia	Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikatauluja
8	<p>Tulevan maakunnan osallisuussuunnitelman laadinta eli maakunnan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien ja osallistumisjärjestelmän suunnittelu (maakuntalaki §23,24,25,26,28,35,55,56 ja laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä §35) ja sitä tarkentava ohjelma (ohjelma= suunnitelman käytäntöön vieminen) –kytkentä maakuntastrategian OAS:aan (osallisuus- ja arviointisuunnitelma)</p> <p>Suunnitelmaa tarkentava ja toteuttavan ohjelman laadinta (yhteistyössä kuntien kanssa?)</p>	<p>8.1 Määritellään käsitteet, maakunnan osallistumista ja vaikuttamista koskevat strategiset tavoitteet, maakunnan veloitteet ja tehtävät asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen osalta</p> <p>8.2 Määritellään ja suunnitellaan osallisuuden rakenteet, menetelmät, keinot, millaisia jo toiminnassa olevia on tarpeen ja tarkoituksenmukaista jatkaa, mitä uudistaa tai mitä kokonaan uusia ottaa käyttöön</p> <p>8.3 Määritellään/suunnitellaan tulevan maakunnan osallistumisjärjestelmä</p> <p>-työpajatyöskentely, ketä osallistujia?</p>	<p>Kainuun liitto, osallisuuden atr, osallisuussuunnittelija</p> <p>Kainuun liitto, osallisuuden atr, osallisuussuunnittelija</p> <p>TR1, Viestintäryhmä, osallisuuden alatr, osallisuussuunnittelija</p>	<p>Osallisuussuunnitelma luonnos ? mennessä ja valmis versio ?</p>

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

9	Tulevan maakunnan palautejärjestelmät ja niistä kertyvien tietoaaineistojen hyödyntämisen suunnittelu	<p>9.1 Maakunnallisen palautejärjestelmien rakentaminen</p> <p>9.2 Palautteen antamisen mahdollistaminen monikanavaisten viestinnän kautta, huomioimalla erityisesti digitalisaation mahdollisuudet</p> <p>9.3 Asukkaiden / asiakkaiden palautteen hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä (palautteiden koostaminen, millä tavoin?)</p> <p>9.4 Mitä menetelmiä voisi hyödyntää?</p>	Kainuun liitto, Kainuun sote laatupäällikkö, viestintäryhmä, osallisuussuunnittelija, osallisuuden atr, Kainuun sote laatupäällikkö (voimassaoleva Haipro), potilasasiamies, sosiaaliasiamies	
10	Maakunnan aloitejärjestelmän suunnittelu (Maakuntalaki §24)		Kuka vastaa?	Aikataulu?

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

**VALMISTELUAIKAINEN OSALLISUUS-JA TOIMINTASUUNNITELMA
LUONNOS**
Osallisuus ja demokratia –alatyöryhmä
Laatija: Minna Leinonen, osallisuussuunnittelija

versio 7.2.2019

11	Asukkaiden osallistumisoikeuksia turvaavien velvoitteiden sisällyttämisen varmistaminen maakunnan järjestämistä vastuulle kuuluvien palveluja tuottavien yritysten ym.kanssa tehtäviin sopimuksiin, samoin palveluntuottajien maakuntalain tarkoittaman viestinnän toteuttamisen seuranta (Maakuntalaki §23,§28)		Maakunnan soten järjestämisen (TR7) ja tuottamisen (TR)vastuuvalmistelijat, osallisuussuunnittelija, TR6, viestintäryhmä, Kainuun liitto,	Mihin mennessä 2019 /2020 mennessä?
12	Lakisääteisten ja ei lakisääteisten vaikuttamistoimielinten perustaminen, toiminnan käynnistäminen ja juurruttaminen osaksi maakunnan päätöksien tekoon prosesseihin hallinto-ohjeen mukaisesti	12.1 Maakunnallinen nuorisovaltuusto 12.2 Maakunnallinen vanhusneuvosto 12.3 Maakunnallinen vammaisneuvosto 12.4 Järjestöasiainneuvottelukunta 12.5 Liikuntaneuvosto ja muita? 12.6 Vaikuttamistoimielinten rakenne: edustus lakisääteisiin ei lakisääteisistä	Kainuun liitto, Kainuun maakunta, osallisuus – ja demokratia alatyöryhmä, osallisuussuunnittelija,, ketä muita?	Aikataulu? Syksyllä 2019 viimeistään?

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet
www.kainuu.fi

Huomioon otettavia seikkoja käytäntöön viemisessä

Osallisuus –ja toimintasuunnitelman vieminen käytännön tasolle vaatii riittävän määrän resursseja ja koordinoitua työtä, jotta se ei jäisi vaan suunnitelman asteelle. Osallisuus –ja demokratiatyön kehittäminen vaatii viranomaisilta, päättäjiltä ja asukkailta tahtoa yhdessä tekemiseen. Viestintätyö vaatii selkeää, ymmärrettävää ja monikanavaista tiedottamista niin asukkaille, järjestöille sekä erilaisille yhteisöille, jossa on otettu huomioon erilaiset erityisryhmät. Lisäksi tarjottava mahdollisuus digiosallistumiseen esimerkiksi kotoa käsin Skypen-kanavan tai sähköisen alustan kautta.

Kuulemis- ja kokontumistilat tulee olla fyysisesti –ja sosiaalisesti esteettömiä. Budjetissa on huomioitu osallistujien tarjoilut, matkakustannukset sekä mahdolliset palkkiot. Lapsiperheiden kuulemis- ja keskustelutilaisuuksiin järjestetään tarvittaessa lastenhoito, huomioiden lasten tarpeet tilaisuuden aikana. Lasten ja nuorten kuuleminen tapahtuisi tutussa ympäristössä koulupäivän aikana tai matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa, joka parhaiten voisi saavuttaa ks. kohderyhmän. Aikuisväestön kuulemisajankohdassa otettava huomioon työssäkäyvät ja opiskelijat. Osallisuus- ja vaikuttamistyö edellyttää valtakunnan linjausten mukaista jatkuvaa arvioimista ja seurantaa esimerkiksi hyödyntämällä THL:n ja Sokran teaviisaria ja osallisuustestiä.

Lähteet

Isola; Kaartinen; Leemann; Lääperi; Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Viitattu 31.12.2018 <http://www.julkari.fi/handle/10024/135356>

Kainuun maakunta- ja sote-uudistus. Osallisuus – ja demokratia alatyöryhmä 2018.

Kuntaliitto.fi 2018. Opas maakunnan nuorisovaltuuston toimintaan. Opas maakunnan vammaisneuvoston toimintaan.

Kuntaliitto.fi 2018. Opas maakunnan vammaisneuvoston toimintaan. Opas maakunnan vammaisneuvoston toimintaan.

Kuntaliitto.fi 2018. Opas maakunnan vanhusneuvoston toimintaan. Opas maakunnan vammaisneuvoston toimintaan.

Sihvo, Isola, Kivipelto, Linnanmäki, Lyytikäinen & Sainio 2018. Palvelut asiakaslähtöisiksi - asiakkaiden osallistumisen toimintamalli, loppuraportti. Sosiaali – ja terveysministeriön raportteja ja muistioita, 16/2018

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2018. TEAviisari. Viitattu 28.12.2018
<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>

Valtioneuvosto. Maakunta- ja sote-uudistus. Viitattu 28.12.2018
<https://alueuudistus.fi/jarjestamisen-kasikirja/suunnittelu-ja-seuranta/asukkaiden-osallisuus>

Maakunnallinen vammaisneuvosto

24.4.2019

Perustelut maakunnalliselle vammaisneuvostolle

- Perustuu
 - YK:n vammaisoikeuksien yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2008
 - Perustuslaki 11.6.1999/731
 - Kuntalaki 10.4.2015/410, 28 § kunnallinen vammaisneuvosto
 - Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014, uusittu 2015.
 - Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785
 - Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812
 - Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 28.12.2012/980
 - Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 23.6.1977/519
 - Laki omaishoidon tuesta 935/2005 (omaishoitolaki)
 - Kuntaliiton opas maakunnan vammaisneuvoston toimintaan 2018
- Kainuussa toimii maakunnallinen sote. Vammaisia koskevien asioiden käsittely ja palveluiden suunnittelu tulee saada maakunnalliselle tasolle.
- Kainuun maakuntavaltuustolla –ja/tai hallituksella sekä Kainuun sotella olisi nyt mahdollisuus profiilinsa nostoon ja painottua ennakoivaan hyvinvoinnin –ja terveyden edistämisen kehittämiseen poikkihallinnollisesti.

Maakunnallisen vammaisneuvoston koonpano

- Jäsenet tulee valita maakunnallisista Kainuun kansanterveys- potilas- ja vammaisjärjestöjen yhdistyksistä (KAPOVA ry) ja erityisryhmille kaksi avointa paikkaa
- Kustakin Kainuun kunnasta tulee olla vähintään yksi edustaja ja henkilökohtainen varaedustaja maakunnalliseen vammaisneuvostoon ottaen huomioon kuntien asukasluku.
- Maakunnallisella vammaisneuvostolla on hyvä olla työvaliokunta kokousten valmistelua ja kiireellisten asioiden hoitoa varten.
- Maakunnallisella vammaisneuvostolla tulisi olla myös edustajia monitoimijaverkostoista ja järjestöjen edustajia (erityislasten vanhempia, ns .”tavan tallaja”, kokemusasiantuntija/-toimija, erityisopettaja, sairaanhoitaja, jolla yhteys erikoissairaanhoidon, lääkäri ja sosiaalityöntekijä)

Maakunnallisen vammaisneuvoston tehtävät

1/2

- Yhteistyön rakentaminen kunnallisten vammaisneuvostojen ja maakunnallisen vammaisneuvoston edustajien kanssa. Lisäksi kunnan ja maakunnan yhteistyöstä sovittavia asioita ovat lisäksi:
 - sote-palvelut
 - joukkoliikenne
 - erilaiset kuljetuspalvelut
 - työ- ja elinkeinopalvelut
 - pelastustoimi
 - ympäristöterveydenhuoltoEdellä mainitut sektorit vaikuttavat vammaisen ihmisen elinolosuhteisiin esteettömyyden, saavutettavuuden ja yhdenveroisen elämän mahdollistamisen kannalta.
- Toimia yhteistyöelimenä, ei poliittisena toimijana. Se asetetaan, jotta taataan vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet maakunnan toiminnassa.
- Tehtävänä on vaikuttaa maakunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan poikkihallinnollisesti eri toimialojen välillä.

Maakunnallisen vammaisneuvoston tehtävät 2/2

- Voi tehdä aloitteita, lausuntoja ja kannanottoja maakunnan muille toimielimille tärkeiksi katsomissaan asioissa. Maakunnallinen vammaisneuvosto voi lisäksi muun muassa vaikuttaa alueellisen hyvinvointisuunnitelman laadintaan ja olla mukana vaikuttamassa maakunnan tasolla laadittaviin strategisiin asiakirjoihin ja suunnitelmiin, kuten maakuntaohjelman valmistelutyöhön.
- Osallistuminen ennakkovaikutusten arviointiin ennen päätöksentekoa.
- Ketterä päätöksenteko eri hallintokuntien välillä (kunta, sote-palvelut,järjestöt)
- Käytännön toimintaa näkyvästi (vaikuttamisareenat) kokousten lisäksi

Toimintaedellytykset 1/2

- Maakunnalliselle vammaisneuvoston toiminnalle on turvattava riittävät resurssit.
 - *Taloudelliset resurssit*, joita on vuosittainen budjetoitu määräraha kattamaan toiminnasta syntyvät kustannukset (mm. kokouspalkkiot, vuokrat ja matkakustannukset, jotka maksetaan maakuntavaltuuston hyväksymän palkkiosäännön mukaisesti)
 - *Toiminnalliset resurssit*, joita ovat
 - osoittaa esteetön kokoustila
 - huolehtia kokousten järjestämisestä ja hyödyntää tarvittaessa etäosallistumista
 - vastata kokouksista aiheutuneista kustannuksista
 - tukea tekemistä ja antaa ohjausta tai neuvontapalveluja sekä antaa tukea tiedon hankkimiseen
 - antaa apua kokousasioiden valmisteluun ja kokouksen sihteerin tehtäviin (Kainuun liitto / Kainuun sote)
 - antaa apua kokouksiin osallistumisen matkajärjestelyissä

Toimintaedellytykset 2/2

- Muutoinkin on mahdollistettava, että vammaisneuvosto voi tuottaa päätöksentekijöille tietoa vammaisten henkilöiden tarpeista ja asioista, jotta päätöksentekijät voivat hyödyntää vammaisneuvoston asiantuntemusta.
- Isompaa asiakokonaisuutta valmisteltaessa voidaan perustaa alatyöryhmiä vammaisneuvoston työtä tukemaan.
- Maakunnallinen vanhusneuvosto sopii omasta kokousaikataulustaan itse.

Kehittämistyö 1/2

- *Oikeus riittävään tiedon saantiin on turvattava.*
 - Jotta vammaisneuvostolla on aito mahdollisuus vaikuttaa maakunnan toimintaan, maakunnan tulee huolehtia, että vammaisneuvosto saa riittävästi tietoa erilaisista ajankohtaisista hankkeista, joilla voi olla vaikutusta eri vammaisryhmien elinolosuhteisiin. Vammaisneuvoston toiminnan kannalta on tärkeää, että tieto valmisteltavista asioista saadaan ajoissa, jo valmistelun käynnistyessä. Tällöin asioihin pystytään vaikuttamaan oikea-aikaisesti.

Kehittämistyö 2/2

- *Vaikuttamisenkanavat*
 - Avoimet foorumit ottaen huomioon laaja-alaisuus (esim. erityislapsi/nuori, työikäinen, jolla näkyvä/näkymätön vamma)
 - Kyselyt, joiden vastaukset viedään päättäjille ja hyödynnetään päätöksenteossa (vastausten vienti eteenpäin→ luottamuksen säilyttäminen)
 - Ulkoisen viestinnän kehittäminen (kaikki asiakkaita koskevat palvelut)
- *Erytislusten ja nuorten perheiden aseman integrointia on vahvistettava osana yhteiskuntaa*
 - Ottamalla huomioon erityisesti suvaitsevaisuuden näkökulma. Palveluita on kehitettävä laaja-alaisesti erityislapsiperheiden tarpeisiin vastaten, jotta mahdollistetaan hyvä arki kaikille perheille erityisen tuen tarpeesta huolimatta. Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus tulee kirjata palveluihin.

Muuta huomioitavaa

- Yhteys järjestöasiainneuvottelukuntaan
- Yhteys maakunnalliseen liikuntaneuvostoon
- Yhteys maakunnalliseen vanhusneuvostoon
- Yhteys maakunnalliseen nuorisovaltuustoon
- Vaikuttaja-valmennuksen järjestäminen nimetyille edustajille ennen maakunnallisen vammaisneuvoston käynnistymistä mm. roolista, tehtävistä ja laaja-alaisuudesta
- Yhteistyön turvaaminen muiden maakunnallisten vaikuttamistoimielinten kanssa joustavan ketterästi

Kainuun vammaisneuvostojen yhteisen näkemyksen ja kuvauksen laatimiseen osallistuneet

Kajaanin vammaisneuvosto kokous 25.10.2018, 14.2.2019 ja 14.3.2019

- Kajaanin vammaisneuvoston jäsenet
- Puolangan vammaisneuvoston kannanotto tuli sähköpostilla 26.2.2019 ja se käsiteltiin Kajaanin vammaisneuvoston kokouksessa 14.3.2019

Kiitos

Maakunnallinen vanhusneuvosto

25.4.2019

Perustelut maakunnalliselle vanhusneuvostolle

- Perustuu
 - Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2018/980 (Vanhuspalvelulaki)
 - Perustuslaki 11.6.1999/731
 - Kuntalaki 10.4.2015/410 5 luku, 27 § kunnallinen vanhusneuvosto
 - Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301, uusittu 2015.
 - Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785
 - Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812
 - Kuntaliiton opas maakunnan vanhusneuvoston toimintaan 2018
 - Kainuussa toimii maakunnallinen sote. Vanhuksia koskevien asioiden käsittely ja palveluiden suunnittelu tulee saada maakunnalliselle tasolle.
 - Vaikuttamiskanava kuntien edustajien kautta maakunnallisesti hoidettavien asioiden käsittelyyn ja tehtävien päätösten vaikutusten arviointiin.

Maakunnallisen vanhusneuvoston kokoontulo 1/2

- Jäsenet tulee valita kunnallisten vanhusneuvostojen jäsenistä. Kustakin Kainuun kunnallisesta neuvostosta tulee olla vähintään yksi edustaja ja henkilökohtainen varaedustaja. Ottaen huomioon kuntien asukasluvun Kajaanin kaupungin vanhusneuvostosta voi olla kaksi edustajaa ja henkilökohtainen varaedustaja maakunnallisessa vanhusneuvostossa.
- Maakunnallisella vanhusneuvostolla on hyvä olla työvaliokunta kokousten valmistelua ja kiireellisten asioiden hoitoa varten.

Maakunnallisen vanhusneuvoston kokoonpano 2/2

- Lisäksi toimivassa maakunnallisessa vanhusneuvostossa tulee olla maakuntahallituksesta varsinainen ja varaedustaja sekä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymästä viranhaltijaedustus sekä varaedustaja
- Liikennettä ja kuljetuksia käsittelevästä lautakunnasta varsinainen jäsen ja henkilökohtainen varajäsen
- Vanhusneuvoston kokouksiin on käsiteltävien asioiden kannalta tärkeää saada mukaan maakunnan keskeiset päättäjät ja virkamiehet. Vakituisten edustajien lisäksi vanhusneuvosto voi kutsua käsiteltävien asioiden mukaisesti tarvittaessa muitakin maakunnan edustajia esittelemään valmisteilla olevia asioita ja mahdollistamaan suoran tiedonkulun vanhusneuvoston ja maakunnan eri hallinnonalojen ja toimielinten välillä.

Toimikausi

- Kun uusi valtuustokausi on alkanut ja kunnat ovat nimittäneet omat vanhusneuvostonsa, maakuntahallitus pyytää alueen kunnallisilta neuvostoilta esityksiä maakunnallisen neuvoston jäsenistä ja henkilökohtaisista varajäsenistä, esimerkiksi yhdestä kahteen henkilöön kustakin neuvostosta.
- Maakuntahallitus/ sote-hallitus nimeää jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet kunnallisten vanhusneuvostojen esittämistä jäsenistä, päättäjistä ja/tai virkamiehistä.
- Maksimissaan jäsenmäärän toivotaan olevan 15 henkilöä.
- Maakunnallisen vanhusneuvoston toimikausi tulee olla sama kuin maakuntavaltuuston toimikausi.
- Tasa-arvolain, eli lain naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, ns. kiintiösäännös ei vanhusneuvostoa suoraan koske. Näin ollen vanhusneuvoston jäseniä ja henkilökohtaisia varajäseniä nimitettäessä ei ole välttämätöntä, että kumpaakin sukupuolta olisi vähintään 40 prosenttia jäsenistä. Hyvä käytäntö on kuitenkin pyrkiä siihen, että naisten ja miesten edustus on suunnilleen yhtä suuri.

Muut henkilövalinnat

- Vanhusneuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan sekä jäseniä muihin tarpeelliseksi katsomiinsa tehtäviin, kuten esimerkiksi varapuheenjohtajaksi.
- Puheenjohtajana voi toimia äänestyksen perusteella yksi kunnallisen vanhusneuvoston edustaja. Sama puheenjohtaja voi jatkaa koko vanhusneuvostonkauden tai hän voi toimia tehtävässä myös lyhyemmän määräajan. Puheenjohtajan tehtävä voi vaihdella eri kunnallisen vanhusneuvoston edustajien välillä. Puheenjohtajan valintamenettely on vanhusneuvoston omassa päätäntävällässä tai vaihtoehtoisesti maakuntahallitus määrää puheenjohtajan.
- Maakuntahallitus/ sote-hallitus asettaa sihteerin vanhusneuvoston käyttöön.

Maakunnallisen vanhusneuvoston tehtävät 1/2

- Toimia kunnallisten vanhusneuvostojen edustajien sekä maakunnan viranomaisten ja päätöksentekijöiden yhteistyöelimenä sekä edustamansa väestöryhmän vaikuttamiskanavana.
- Toimia yhteistyöelimenä, ei poliittisena toimijana. Se asetetaan, jotta taataan ikääntyneiden henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet maakunnan toiminnassa.
- Tehtävänä on vaikuttaa maakunnan toiminnan suunnitteluun , valmisteluun , toteuttamiseen ja seurantaan kaikilla hallinnonaloilla.
- Vanhusneuvosto voi tehdä aloitteita, lausuntoja ja kannanottoja maakunnan toimielimille tärkeiksi katsomissaan asioissa. Vanhusneuvostot voivat lisäksi muun muassa vaikuttaa alueellisen hyvinvointisuunnitelman laadintaan ja mukana vaikuttamassa maakunnan tasolla laadittaviin strategisiin asiakirjoihin ja suunnitelmiin, kuten maakuntaohjelman valmistelutyöhön.
- Olla arvioimassa tehtävien päätösten ja niiden eri vaihtoehtojen vaikutuksia päätöksentekoon.

Maakunnallisen vanhusneuvoston tehtävät 2/2

- Maakuntahallituksen/ sote-hallituksen tulee antaa vanhusneuvoston edustajille myös puhe- ja läsnäolo-oikeus sen eri toimielinten kokouksissa. Tärkeää olisi saada osallistumisoikeus maakuntavaltuuston ja-/tai sotevaltuuston kokouksiin.
- Ikääntyneiden kannalta tärkeistä asioista maakunnallisesti päättää maakuntavaltuuston /sote-valtuuston. Tällöin niitä on tarkoituksenmukaista käsitellä maakunnan vanhusneuvostossa. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut, joukkoliikenne sekä erilaiset kuljetuspalvelut haja-asutusalueet huomioiden.
- Kunnan vanhusneuvoston näkemykset on syytä saattaa maakunnan vanhusneuvoston tietoon ja toisaalta kunnan vanhusneuvoston on tärkeää saada tietoa maakunnan tasolla tapahtuvista asioista. Yhteistyötä ja vuorovaikutusta kunnallisten ja maakunnallisen neuvoston välillä voi toteuttaa esimerkiksi järjestämällä yhteistapaamisia tai -tilaisuuksia.
- Maakunnallinen vanhusneuvosto kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Toimintaedellytykset 1/2

- Maakuntahallituksen/ sote-hallituksen on huolehdittava asettamansa neuvoston toimintaedellytyksistä. Vaikka vastuu vanhuspalvelujen suunnittelusta, toteuttamisesta ja seurannasta on päättäjillä ja viranhaltijoilla, vanhusneuvostolle on annettava vaikuttamismahdollisuus vaikuttaa maakunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vanhusten ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta.
- Vaikuttamistoimielin tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen maakunnassa.
- Maakunnallinen vanhusneuvosto sopii omasta kokousaikataulustaan itse.

Toimintaedellytykset 2/2

- Toimintaedellytyksistä huolehtiminen voi tarkoittaa käytännössä huolehtimista seuraavista asioista:
 - Tekniset toimintaedellytykset Toimintaedellytyksistä huolehtiminen tarkoittaa sitä, että voi maakuntahallituksen/ sote-hallituksen muun muassa:
 - osoittaa esteettömän kokoustilan
 - huolehtia kokousten järjestämisestä ja hyödyntää tarvittaessa etäosallistumista
 - vastata kokouksista aiheutuneista kustannuksista
 - tukea tekemistä ja antaa ohjausta tai neuvontapalveluja sekä antaa tukea tiedon hankkimiseen
 - antaa apua kokousasioiden valmisteluun ja kokouksen sihteerin tehtäviin
 - antaa apua kokouksiin osallistumisen matkajärjestelyissä
 - Toimintamäärärahat Toimintaan on varattava riittävät määrärahat. Erillinen määräraha talousarvioissa jättevöittää vaikuttamistoimielinten toimintaa .
 - Kokouspalkkiot ja matkustuskustannukset maksetaan maakunnallisen vanhusneuvoston luottamushenkilöjäsenille maakuntavaltuuston hyväksymän palkkiosäännön mukaisesti.

Koulutus

- Maakuntahallituksen/ sote-hallituksen on kustannuksellaan järjestettävä vanhusneuvoston jäsenille ja maakunnan virkamiehille koulutusta ja perehdytystä heidän tehtävänsä . Koulutus ja perehdytys ovat tärkeitä , jotta kaikki ovat selvillä vanhusneuvoston tehtävistä ja omista rooleistaan.

Toimintasääntö

- Maakunnallinen vanhusneuvosto laatii toimintasäännön, jonka maakuntahallitus/sote-hallitus hyväksyy.
- Toimintasäännössä todetaan neuvoston
 - lakisääteiset ja muut tehtävät
 - jäsenten lukumäärä ja valintatapa
 - toimikausi
 - kokous- ja toimintakäytännöt
 - puheenjohtajan valinta
 - sihteerin tehtävien hoitaminen
 - toimintasuunnitelman laatiminen
 - toimintakertomuksen laatiminen sekä
 - yhteistyö kuntatason vaikuttamistoimielimen kanssa

Kainuun vanhusneuvostojen yhteisen näkemyksen ja kuvauksen laatimiseen osallistuneet

Kainuun vanhusneuvostojen edustajat ja Kajaanin vanhusneuvosto kokous
29.11.2018 ja 27.2.2019

- Ristijärven vanhusneuvosto
- Kuhmon vanhusneuvosto
- Paltamon vanhusneuvosto
- Hyrynsalmen vanhusneuvosto
- Kuhmon vanhusneuvosto
- Sotkamon vanhusneuvosto
- Kajaanin vanhusneuvoston jäsenet

Kiitos

A silhouette of a male runner in profile, running uphill against a sunset sky. The runner is wearing a tank top and shorts. The background is a warm, orange-hued sky with soft clouds. The runner's shadow is cast on the ground below.

**KAINUUN
LIIKUNTA**
KUNNON TEKIJÄ

Maakunnallinen liikuntaneuvosto

Taustaa

- Kainuu on usealla terveyttä ja hyvinvointia kuvaavalla mittarilla tarkasteltuna yksi sairaimmista ja pahoinvoivimmista maakunnista Suomessa
- Kainuulaisten vapaa-ajan liikunta-aktiivisuus on yksi maamme alhaisimmista
- Liikkumattomuuden hinta Kainuussa on vähintään 40 milj.euroa/vuosi. Luku pitää sisällään sairaanhoidon kustannukset, jotka ovat vältettävissä UKK-instituutin liikuntasuosituksen mukaisella liikuntamäärällä sekä liikkumattomuudesta aiheutuvan sairastamisen mukanaan tuomat tuotantotappiot.
- **Liikunta yhdessä terveellisen ravinnon ja riittävän unen kanssa on yksi keskeisistä ja kustannustehokkaimmista keinoista hoitaa ja ennaltaehkäistä kallista sairaanhoitoa vaativia elintapasairauksia**
- Kainuulla on vahva imago urheilu- ja liikuntamaakuntana. Jo saavutettua imagohyötyä on jatkossa syytä vaalia ja edistää entistä voimakkaammin, koska se on oiva positiivinen keino erottua maakuntana sekä vahva vetovoimatekijä houkuteltaessa opiskelijoita ja perheitä Kainuuseen. Lisäksi liikunta on etenkin tapahtumien, mutta myös liikuntaolosuhteiden myötä merkittävä matkailutuloa Kainuuseen tuova toimiala.

Tarve

- Maakunnan liikuntaosaamisen parempi hyödyntäminen vaatii toisistaan erillisten liikunta-alan toimijoiden sekä liikuntatoimijoiden ja julkisen sektorin (kunnat, maakunta, sote) välisen vuoropuhelun lisäämistä
- Liikuntaneuvosto mahdollistaa maakuntatasolla liikunnan edistämisen suunnittelun laajasti ja poikkihallinnollisesti
- Kainuusta puuttuu kokonaisvaltainen liikuntastrategia, joka tuo suunnitelmallisuutta ja vaikuttavuutta tällä hetkellä eri toimijoiden toisistaan irrallaan toteuttamiin liikunnan edistämisen toimenpiteisiin ja projekteihin
- Liikuntajärjestöt ja muut liikuntapalveluiden tuottajat ovat keskeisiä toimijoita kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja turvaamisessa
- Liikunta tulee näin entistä paremmin huomioitua maakunnan ja soten strategioissa terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä sekä maakunnan imago- ja kasvutekijänä

Tehtävät

- Vastata maakunnallisen liikuntastrategian laatimisesta, prosessin ohjaamisesta ja toimeenpanosuunnitelman seuraamisesta
- Vahvistaa yleisesti liikunnan roolia maakunnan ohjelma, - kehittämis- ja palvelutyössä
- Edistää maakunnallisesti liikuntaolosuhteiden kehittämistä myös liikuntamatkailun tarpeet huomioiden
- Edistää yksityisen ja 3.sektorin liikuntatoimijoiden välistä yhteistyötä sekä liikuntatoimijoiden ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä poikkihallinnollisesti
- Antaa esityksen AVI:n alla toimivan alueelliseen liikuntaneuvostoon nimettävistä jäsenistä
- Edustaa liikunnan toimialaa maakunnallisissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmissä

Rakenne ja jäsenet

- Maakunnallisen liikuntaneuvoston jäsenet edustavat kattavasti maakunnan liikuntakenttää sekä kuntia, maakuntaa ja soten eri toimialoja
- Neuvoston pohjan muodostaa Kainuun Liikunnan hallituksen nimittävät edustajat, jotka edustavat laajasti koko liikuntakenttää sekä Kainuuta (edustajien valinnassa ei esim. poliittisia perusteita)
- Kuntaedustuksessa huomioidaan poikkihallinnollisuus
- Vakituisten edustajien lisäksi liikuntaneuvosto voi kutsua tarvittaessa eri tahojen asiantuntijoita esittelemään ja sparraamaan valmisteilla olevia asioita
- Liikuntaneuvostoon kuuluu 16 jäsentä sekä henkilökohtaiset varajäsenet. Sihteerin tehtävän hoitaa Kainuun liiton nimeämä viranhaltija.

Rakenne ja jäsenet

- Maakunnallisen liikuntaneuvoston jäsenet:
 - Kainuun Liikunta ry:n hallituksen nimeämät kuusi jäsentä
 - Liikunta-alan yrittäjien edustaja
 - Kajaanin Ammattikorkeakoulu
 - Vuokatin Urheiluopisto (Vuokatin säätiö)
 - Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia
 - Kainuun SOTE 2 edustajaa
 - Kainuun kunnista yhteensä neljä edustajaa (viranhaltijoita) siten, että:
 - yksi edustaa sivistystoimialaa
 - yksi edustaa teknistä toimialaa
 - yksi edustaa liikunnan toimialaa
 - yksi edustaa matkailun toimialaa
- Maakunnallisen liikuntaneuvoston sihteerinä toimii Kainuun Liiton viranhaltija

Toiminta

Toimikausi ja kokoontumistiheys

- Maakunnallisen liikuntaneuvoston toimikausi on valtuustokausi ja liikuntaneuvosto päättää kokoontumisista itse tarpeen mukaan. Se kokoontuu kuitenkin vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Työvaliokunta ja työryhmät

- Liikuntaneuvoston kokoukset, lausunnot ja tilaisuudet valmistelee 4 hengen työvaliokunta apunaan Kainuun Liikunnan henkilöstö

Liikuntaneuvoston toiminnan tueksi perustetaan tarpeellinen määrä teemallisia työryhmiä tarpeen mukaan.

Toimintamäärärahat ja toimintasääntö

- Kainuun Liikunnalle maksetaan kokousten ja tilaisuuksien järjestämisestä (ml. mahdollisten asiantuntijoiden korvaukset) sekä asioiden valmistelusta kiinteä vuosittainen toimintamääräraha. Toimintamääräraha pitää sisällään myös liikuntaneuvoston jäsenten mahdolliset kokouspalkkiot ja matkakorvaukset.
- Liikuntaneuvosto päättää itse jäsenille maksettavista mahdollisista kokouspalkkioista ja matkakustannuksista sen mukaan, onko edustustehtävä osa henkilön virkatyötä, vai tapahtuuko se työajan ulkopuolella ja omalla kustannuksella.
- Liikuntaneuvosto kokoontuu lähtökohtaisesti virka-aikana
- Liikuntaneuvosto laatii itse oman toimintasääntönsä

Kainuun järjestöasiainneuvottelukunta

Esitys

26.4.2019 / Etunimi Sukunimi / Titteli

Perustelut järjestöasiainneuvottelukunnan perustamiseksi

- Kainuussa on lukuisa määrä järjestöjä ja yhdistyksiä, jotka toimivat paikallisella, seudullisella ja maakunnallisella tasolla.
- Järjestöt ovat keskeisiä toimijoita kansalaisten hyvinvoinnin edistämisessä ja turvaamisessa.
- Tulevaisuudessa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden merkitys kasvaa hyvinvoinnin edistäjinä ja palveluiden tuottajina. Järjestöjen kautta myös maakunnalliseen kehittämistyöhön saadaan kansalaisten ääni entistä paremmin kuuluviin ja sitä kautta voidaan myös lisätä osallisuutta *maakunnallisessa ohjelmatyössä*.
- Yhdistykset ja järjestöt tarvitsevat toimiakseen ja vastatakseen asetettuihin odotuksiin *toimintaedellytyksiä tukevia resursseja*.
- Pää tavoitteena on saada järjestökenttä osallistumaan maakunnalliseen *kehittämisen ja palvelutyöhön*. Näihin tarpeisiin vastataan perustettavalla järjestöasiainneuvottelukunnalla.

Rakenne

- Järjestöasiainneuvottelukunnan jäsenet edustavat mahdollisimman laajasti kainuulaista kansalaisjärjestökenttää.
- Järjestöasiainneuvottelukunnan kokoonpanoa laadittaessa tulee käydä vuoropuhelu Kainuun järjestökentän kanssa ja huomioida sekä alueellisuus että toimialakohtaisuus.
- Järjestöasiainneuvottelukunnan muodostavat maakunnalliset jäsenyhdistyksiä edustavat yhdistykset. Niille yhdistyksille, jotka eivät ole maakunnallisten järjestöverkostojen jäseniä, varataan kaksi avoimella haulla haettavissa olevaa paikkaa järjestöasiainneuvottelukunnassa.
- Vakituisten edustajien lisäksi järjestöasiainneuvottelukunta voi kutsua käsiteltävien asioiden mukaisesti tarvittaessa eri tahojen asiantuntijoita esittelemään valmisteilla olevia asioita ja mahdollistamaan suoran tiedonkulun järjestöasiainneuvottelukunnan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä.
- Järjestöasiainneuvottelukuntaan kuuluu 15-20 jäsentä sekä henkilökohtaiset varajäsenet. Sihteerin tehtävän hoitaa Kainuun liiton nimeämä viranhaltija.
- Järjestöasiainneuvottelukunta toimii suoraan Kainuun liiton ja Kainuun sote -kuntayhtymän hallitusten alaisena.
- Lopullisen nimen/lyhenteen päättää järjestöasiainneuvottelukunta.

Esitys kokoonpanoksi

- **15-20 Järjestöedustajaa**
 - Ehdotus kokoonpanosta seuraavassa
- **Kainuun maakuntahallitus**
 - Tarpeellinen viestinviejänä
- **Kuntaedustaja:**
 - Yksi kunta edustaa kaikkia Kainuun kuntia
- **Asiantuntijajäsenet:**
 - Kainuun liitto, sihteeri
 - muut asiantuntijat nimittää järjestöasiainneuvottelukunta
- Listassa mainitut järjestöt, eri organisaatiot ja viranomaistahot nimittävät keskuudestaan varsinaisen jäsenen ja varajäsenen.

Esitys kokoonpanoksi

- Etnika ry, monikulttuurisuus
- Järvi-Suomen Partiolaiset ry, Kainuu, partiolaiset
- Kainuun eläkeläisten yhteistoimintayhdistys ry, eläkeläiset
- Kainuun Kennelpiiri ry, koirajärjestöt
- Kainuun Liikunta ry, liikuntajärjestöt
- Kainuun kulttuuriyhdistys ry, kulttuuriyhdistykset
- Kainuun Yrittäjät ry, yritykset
- Kainuun Martat ry
- Kainuun Nuotta ry, kylä- ja asukastoiminta
- Kainuun potilas- ja vammaisjärjestö KAPOVA ry
- Kainuun sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
- KAMO- Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijayhdistys ry
- Metsästysseurat, metsästys
- MLL Kainuun piiri ry
- ProAgria-Kainuu ry, Maa- ja kotitalousnaiset, edustaa maa- ja kotitalousnaisia
- Suomen 4H-liitto ry, Pohjois-Pohjanmaa – Kainuu, nuoret
- Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry, ympäristö
- Lisäksi valitaan avoimella haulla yksittäisten yhdistysten kaksi edustajaa pois lukien maakunnallisten järjestöjen jäsenet

Järjestöasiainneuvottelukunnan tehtävät

- Järjestöasiainneuvottelukunta tulee toimimaan maakunnassa toimivien järjestöjen *yhteistoimintaelimenä*, jonka tehtäviä ovat muun muassa:
 - vastata maakunnallisen *järjestöstrategian* laatimisesta, prosessin ohjaamisesta ja toimeenpanosuunnitelman seuraamisesta
 - vahvistaa järjestöjen roolia maakunnan ohjelma-, kehittämis- ja palvelutyössä, sisältäen myös maksullisen palvelutoiminnan
 - tehdä järjestötoimintaa näkyväksi ja tunnetuksi
 - parantaa kansalaisten osallisuutta ja osallistumismahdollisuuksia
 - edistää järjestöjen välistä yhteistyötä sekä järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyötä
 - edistää kumppanuutta julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä
 - parantaa yhdistysten toimintaedellytyksiä ja luoda uusia toimintamuotoja

Toimikausi ja kokoontumistiheys

- **Toimikausi**
 - Valtuustokausi
- **Kokoontumistiheys**
 - järjestöasiainneuvottelukunta päättää itse tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kaksi kertaa vuodessa

Työvaliokunta

- Järjestöasiainneuvottelukunnasta valitaan 4-5 hengen työvaliokunta, joka valmistelee sen
 - kokoukset
 - tilaisuudet
 - neuvottelukunnan antamat lausunnot

Työryhmät

- Järjestöasiainneuvottelukunnan toiminnan tueksi perustetaan sen toimesta tarpeellinen määrä teemallisia työryhmiä vahvistamaan toimijoiden vuorovaikutusta.
- Työryhmille nimetään koollekutsujat.

Toimintamäärärahat ja toimintasääntö

- Toimintaan varataan riittävät määrärahat Kainuun liiton toimesta. Tässä huomioidaan myös tarvittava edustajakoulutus/ -valmennus.
- *Kokouspalkkiot ja matkustuskustannukset* maksetaan järjestöasiainneuvottelukunnan luottamushenkilöjäsenille maakuntavaltuuston hyväksymän palkkiosäännön mukaisesti.
- Järjestöasiainneuvottelukunta laatii toimintasäännön.

Esityksen tekijät

Kajaani 13.3.2019

1. Kainuun Nuotta ry kylä ja asukastoiminta
2. Kainuun liikunta ry liikunta
3. Suomen 4H-Liitto ry nuoret
4. Etnika-Kainuu ry maahanmuuttajat
5. KAPOVA ry potilas -ja vammaisjärjestö
6. Kainuun eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintayhdistys ry eläkeläiset
7. Kainuun kulttuuriyhdistys ry kulttuuri
8. Järjestö Kainuu 2.0/ MLL Kainuun Piiri ry useita sote-järjestöjä,
hanketta hallinnoi MLL
Kainuun Piiri ry
9. Vuolle settlementtiyhdistys ry
10. Kainuun Muistiyhdistys ry
11. Manu-Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelija yhdistys ry/Eetu Koski

Mikä Kainuun MaNu?

- Kainuussa hallintokokeilun aikana ja nyt uudelleen vuodesta 2014 lähtien toimii maakunnallinen nuorisovaltuusto, MaNu
- Perustettu nuorten aloitteesta
- Poliittisesti sitoutumaton nuorten vaikuttajaryhmä
- Nostaa esiin epäkohtia, ottaa kantaa, esittää parannuksia sekä valvoo nuorten etua ja ajaa nuorten asioita
- Yhteistyö Kainuun soten ja Kainuun kuntien kanssa

MaNu
Maakunnallinen Nuorisovaltuusto

Periaatteita

- Huomioidaan nuoret valmistellessa nuoria koskevia asioita ja palveluja
- Nuorisovaltuusto voi osallistua maakuntavaltuuston kokouksiin, joissa MaNulla puheoikeus ja nuorisovaltuustolta pyydetään kannanottoja valmisteltaviin asioihin
- Nuorisovaltuusto kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa – useamminkin tarpeen mukaan
- Kokoukseen osallistumisesta maksetaan kokouspalkkio sekä matkakulut korvataan

Toimintamuodot

- Alueellinen nuorisotyö ja -politiikka yhdessä kuntien nuorisotyöntekijöiden kanssa
- Maakunnallisen nuorisofoorumin järjestäminen vähintään kerran vuodessa yhdessä kuntien nuorisotyön kanssa
- Vierailut, kannanotot, lausunnot
- Kummivaltuutettu- ja kansanedustajatapaamiset
- Maakuntavaltuuston kokouksiin osallistuminen
- Maakunnan tulevaisuuden suunnitteluun osallistuminen

Nuorisofoorumit

- Maakunnallinen nuorisofoorumi MaNun järjestämänä vähintään kerran vuodessa
- Nuorille ajankohtaisin teemoin
- 5.4.2014 Joutenlammen kurssikeskuksessa Kajaanissa
- 7.11.2015 Kainuun Opistolla Mieslahdessa
 - Teemana nuorten yrittäjäyys ja kansainvälisyys
- 16.9.2016 Hyrynsalmen Yhtenäiskoululla
 - Teemana nuorten arkipäiväinen hyvinvointi

Nuorisofoorumi Hyrynsalmella 2016

Eduskuntavierailuja

- MaNu tekee jokaisella kaudellaan vierailun Suomen eduskuntaan
- Marraskuussa 2014 vierailu Suomen eduskunnassa kansanedustaja Timo Korhosen kutsumana
- Eduskuntatalossa tutustuttiin taloon ja sen toimintoihin, kuunneltiin eduskunnan tiedonantoa, keskusteltiin Talvivaaran tilanteesta sekä käytiin vuoropuhelua kainuulaisten kansanedustajien kanssa
- Huhtikuussa 2017 Eero Suutarin kutsumana, kyselytunnin seuraaminen eduskunnassa torstaina sekä perjantaina keskustelutilaisuus kainuulaisten kansanedustajien kanssa
- Toukokuussa 2018 kävimme seuraamassa kyselytuntia sekä tapasimme kolme kainuun kansanedustajaa, Marisanna Jarvan, Eero Suutarin ja Timo Korhosen.
 - Lisäksi vierailu ja ryhmätyöskentely Nuva ry:n toimistolla Punavuorella sekä MaNun kokous matkalla

Kiitos! Kysyttävää?

MaNulla on myöskin omat facebook (kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto) ja Instagram sivut (@kainuumanu) joita voit käydä katsomassa!

Twitter: @KainuunManu

Lisätietoja antavat:

- MaNun puheenjohtaja Eetu Koski
puh. 044 205 3157, koski.eetu@live.fi
- MaNun 1. vpj Petri Pesonen
puh. 044 305 3485, petripesonen@outlook.com
- MaNun 2. vpj Tia-Maria Tikkanen
puh. 040 195 5432, tia-maria.tikkanen@edu.sotkamo.fi
- MaNun sihteeri Justiina Väisänen
puh. 040 413 6373, justiinvaisanen@gmail.com
- Kainuun liitossa:

Aluekehitysasiantuntija Kirsi K. Kyllönen
puh. 044 7100 859, kirsi.k.kyllonen@kainuu.fi

Aluekehityspäällikkö Paula Karppinen
puh. 044 7100 867, paula.a.karppinen@kainuu.fi

Hallintopäällikkö Paula Halonen
puh. 044 4100 728, paula.halonen@kainuu.fi

MaNu
Maakunnallinen Nuorisovaltuusto

Liite9 Nykytilan kuvaus kuntien ylläpitämien vaikuttamistoimielinten toiminnasta

Saatujen vastausten perusteella **Kajaanissa** toimii nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Nuorisovaltuustossa jäseniä on 11–15. Jäsenten edustajatahona ovat lukio, Kainuun ammattiopisto, Lehtikankaan koulu ja Lyseon yläaste. Jokainen kaupunginvaltuuston puolue on nimennyt valtuustoryhmästään kummivaltuutetun, joka on kaupunginvaltuuston yhteyshenkilö nuorisovaltuustoon päin. Valtuusto kokoontuu 7 kertaa vuodessa tai enemmän. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma, joka laaditaan vuosittain. Vuosikello ei ole käytössä. Kokouksista tiedottaminen tapahtuu julkisesti verkkosivuilla ja eri some – kanavilla. Käsiteltävät asiat tulevat valtuustoon tiedostusvälineiden, verkkosivujen ja virkamiesten kautta. Nuorisovaltuuston edustajat ovat edustettuina kaupunginvaltuustossa (2+2 vara), lautakunnissa ja liikunta- ja kulttuurineuvostossa (1+1 vara) sekä laajennetussa oppilashuoltoryhmässä. Valtuuston edustajia on (2 jäsentä ja 2 varajäsentä) Kainuun maakunnallisessa nuorisovaltuustossa.

Vanhusneuvostossa jäseniä on 11–15. Jäsenten edustajatahona ovat eläkeläisjärjestöt (7 edustajaa), potilas-vammaisjärjestöt (1 edustaja). Lisäksi 1 edustaja kaupunginhallituksesta, sivistystoimialalta, ympäristötekniiseltä toimialalta, Kainuun sotelta ja Kajaanin AMK. Neuvosto kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma, joka laaditaan vuosittain. Vuosikello ei ole käytössä. Kokouksista tiedottaminen tapahtuu julkisesti verkkosivuilla ja Koti-Kajaanissa. Käsiteltävät asiat neuvostoon tulevat aloitteiden, kyselyiden, jäsenten taustajärjestöjen, päättäjien ja toimialojen edustajien, verkkosivujen ja tiedotusvälineiden kautta. Vanhusneuvoston edustajat eivät ole missään edustettuina, mutta päinvastoin edustus on vanhusneuvostossa. Neuvosto on ollut mukana maakunnallisen vanhusneuvoston esityksen laatimisessa. Vammaisneuvostossa jäseniä on 5-10. Jäsenten edustajatahona ovat kansanterveys-, potilas- ja vammaisjärjestöt (5 edustajaa), Lisäksi 1 edustaja kaupunginhallituksesta, ympäristötekniiseltä toimialalta, Kainuun Soten hallituksen edustaja ja Kainuun soten vammaispalveluluiden edustaja. Neuvosto kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma, joka laaditaan vuosittain. Vuosikello ei ole käytössä. Kokouksista tiedottaminen tapahtuu julkisesti verkkosivuilla ja Koti-Kajaanissa. Käsiteltävät asiat tulevat neuvostoon aloitteiden, kannanottojen, jäsenten taustajärjestöjen, nettisivujen, tiedotusvälineiden, kaupunginhallituksen ym. edustajien, virkamiesten kautta. Vanhusneuvoston edustajat eivät ole missään edustettuina, mutta päinvastoin edustus on vammaisneuvostossa.

Paltamossa toimii nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja lapsiparlamentti.

Nuorisovaltuustossa jäseniä on 5-10. Jäsenten edustajatahona ovat lukiosta, yläasteelta ja ammatillisesta koulutuksesta. Valtuusto kokoontuu 7 kertaa vuodessa tai enemmän. Tavoite – ja toimintasuunnitelmat ja vuosikello eivät ole käytössä. Kokouksista tiedottaminen tapahtuu julkisesti verkkosivuilla, paperitiedotteilla ja sosiaalisessa mediassa. Käsiteltävät asiat tulevat valtuustoon mm. Nuva-ohjaajalta, maakunnallisesta nuorisovaltuustosta (MaNu), kunnanjohtajalta, sivistysjohtajalta ja MaNu WhatsApp-ryhmästä.

Nuorisovaltuuston jäsenet ovat edustettuina 2 jäsentä yleisissä valtuuston edustustehtävissä, 1 jäsen Lasten Parlamentin kummina, 1 jäsen ammattiopistossa, 1 jäsen lukiossa, 1 jäsen MaNussa, Paltamon LNOP:ssä (lasten ja nuorten ohjauspalveluiden ryhmä) ja Paltamon HYTETU-työryhmässä. Maakunnan tason kytköksenä on, että Paltamon nuorisovaltuusto on osallistunut yhteisiin koulutuksiin, leireihin ym, joissa on tutustuttu muiden kuntien nuorisovaltuuston jäseniin (nuvalaisiin) , heidän ohjaajiinsa, heidän kuntansa toimintaan ym.

Vanhusneuvostossa jäseniä on 5-10. Jäsenten edustajatahona ovat Eläkeliiton Paltamon yhdistys (2 jäsentä), Paltamon Eläkeläiset ry (2 jäsentä), Paltamon kyläyhdistykset (2 jäsentä), Kainuun sote (1 jäsen), Paltamon seurakunta (1 jäsen) ja Paltamon kunnanhallitus (1 jäsen). Neuvosto kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma, joka laaditaan vuosittain. Vuosikello ei ole käytössä. Kokouksista tiedottaminen tapahtuu julkisesti verkkosivuilla. Käsiteltävät asiat tulevat neuvostoon mm. kunnan virallisen postin kautta, Kainuun yhteysverkostolta ja vanhusneuvoston jäsenten välityksellä sekä Kajaanin vanhusneuvoston tiedotteista. Vanhusneuvoston jäsenet ovat edustettuina Paltamon kunnanhallituksessa ja valtuustossa. Maakunnan tason kytköksenä on, että suunnitteilla on perustettavaksi Kainuun maakunnallinen vanhusneuvosto. Yhteisiä koulutuksia ja tapaamisia Kainuun alueella järjestetään vuosittain pari kertaa keväisin ja syksyisin. Tapaamiset toteutetaan eri kunnissa vuoroperiaatteella. Lisäksi Kainuun Sote järjestää Kajaanissa yhteistyökokouksia pari kertaa vuodessa keväällä ja syksyllä.

Lapsiparlamentissa jäseniä on 11–15. Jäsenten edustajatahona ovat Korpitien ja Kontiomäen ala-asteikäiset lapset. Lapsiparlamentti kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Tavoite – ja toimintasuunnitelmat ja vuosikello eivät ole käytössä. Kokoukset eivät ole julkisia. Tiedottaminen tapahtuu tekstiviestien kautta. Käsiteltävät asiat tulevat lapsiparlamentin ohjaajalta ja opettajilta. Lapsiparlamenttien jäsenillä ei ole mitään edustutusta lautakunnissa eikä valtuustossa. Maakunnalliselle tasolle ei ole mitään kytköksiä.

Ristijärvellä toimii nuorisovaltuusto ja vanhusneuvosto. Nuorisovaltuustossa jäseniä on 5-10. Jäsenten edustajatahona ovat opiskelijat ja peruskoululaiset. Valtuuston edustaja ja kunnan viranhaltijat osallistuvat kokouksiin kutsusta asiantuntijoina. Valtuusto kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Tavoite – ja toimintasuunnitelmat ja vuosikello eivät ole käytössä. Tiedottaminen tapahtuu tarvittaessa verkkosivustolla. Käsiteltävät asiat tulevat kunnan nettisivuilta, opettajilta, vapaa-aikaohjaajalta ja kunnan johtoryhmän jäseniltä ja muulta henkilökunnalta. Nuorisovaltuuston jäsenet eivät ole missään edustettuina. Valtuuston jäsen on edustettuna maakunnallisessa nuorisovaltuustossa. Vanhusneuvostossa jäseniä on 5-10. Jäsenten edustajatahona ovat valtuusto, sosiaali- ja terveydenhuolto, eläkeläisjärjestö ja seurakunta. Neuvosto kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Tavoite – ja toimintasuunnitelmat ja vuosikello eivät ole käytössä. Tiedottaminen tapahtuu tarvittaessa verkkosivustolla. Käsiteltävät asiat tulevat kunnan nettisivuilta, opettajilta, vapaa-aikaohjaajalta ja kunnan johtoryhmän jäseniltä ja muulta henkilökunnalta. Nuorisovaltuuston jäsenet eivät ole missään edustettuina. Maakunnan tason kytköksenä on, että osallistuvat kuntien vanhusneuvostojen yhteisiin tilaisuuksiin.

Sotkamossa toimii nuorisovaltuusto ja yhteinen vanhus- ja vammaisneuvosto. Nuorisovaltuustossa jäseniä on 11–15. Jäsenten edustajatahona ovat perusopetus ja/tai lukio. Valtuusto kokoontuu 5-6 kertaa vuodessa. Tavoite – ja toimintasuunnitelmat ja vuosikello eivät ole käytössä. Tiedottaminen tapahtuu sähköisen ympäristön ja nuorisovaltuuston jäsenten kautta kouluille. Käsiteltävät asiat tulevat koulujen, viranhaltijoiden, kuulemisten ja kunnanvaltuuston kokouksien kautta. Nuorisovaltuuston puheenjohtaja osallistuu kunnanvaltuuston kokouksiin. Valtuuston 2 edustajaa on Kainuun maakunnallisessa nuorisovaltuustossa. Yhteisessä vanhus- ja vammaisneuvostossa jäseniä on 5-10. Jäsenten edustajatahona ovat yrittäjä, Kainuun sote, Sotkamon kunta, Kiinteistö Oy Sotkanmaa, kunnanvaltuusto ja 3.sektori. Yhteinen neuvosto kokoontuu 5-6 kertaa vuodessa. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma ja vuosikello, jotka laaditaan vuosittain. Toiminnasta tiedotetaan julkisesti verkkosivustolla. Käsiteltävät asiat tulevat edustajien omien kontaktien, kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston, viranhaltijoiden ja 3.sektorin kautta.

Neuvoston edustajat ovat edustettuina kunnanvaltuustossa, Kiinteistö Oy Sotkamon hallituksessa ja kunnan viranhaltijoiden kanssa. Maakunnan tason kytköksenä on osallistuminen Kainuun vanhus –ja vammaisneuvostojen kokouksiin.

Suomussalmella toimii nuorisovaltuusto ja vanhusneuvosto. Nuorisovaltuustossa jäseniä on 16 tai enemmän. Jäsenten edustajatahona ovat kouluista, joista kiintiö –ja oppilaskuntapaikat sekä avoimen haun kautta täytetyt paikat. Lisäksi valtuustossa on sivistyslautakunnan ja teknisen lautakunnan edustaja, jotka ovat kunnanhallitus nimenneet. Sihteerinä toimii nuorisosihteerit. Valtuusto kokoontuu 7 kertaa tai enemmän vuodessa. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma ja vuosikello, jotka laaditaan vuosittain. Tiedottaminen tapahtuu nuorisovaltuuston suunnitelman mukaisesti. Käsiteltävät asiat tulevat viranhaltijoilta ja kutsumalla asiantuntijoita kokouksiin. Nuorisovaltuuston 2 edustajaa ovat edustettuina valtuustossa. Edustuksellisia kytköksiä maakunnan tasolle ei ole mitään. (MaNussa Suomussalmelta edustajaa? 2? Petri?) Vanhusneuvostossa jäseniä on 11–15. Jäsenten edustajatahona ovat eri sektoreiden asiantuntijoita, valtuuston edustajia ja vanhusjärjestöjen edustajia. Neuvosto kokoontuu 7 kertaa tai enemmän vuodessa. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma ja vuosikello, jotka laaditaan vuosittain. Toiminnasta tiedotetaan julkisesti verkkosivuilla ja paperitiedotteilla. Käsiteltävät asiat tulevat asiantuntijaesittelyiden kautta. Vanhusneuvoston jäsenet eivät ole missään edustettuina.

Hyrnsalmella toimii nuorisovaltuusto ja yhteinen vanhus- ja vammaisneuvosto. Nuorisovaltuustossa jäseniä on 5-10. Jäsenten edustajatahona ovat koulu ja asiantuntijat. Valtuusto kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma ja vuosikello, jotka laaditaan vuosittain. Tiedottaminen tapahtuu julkisesti verkkosivuilla. Käsiteltävät asiat tulevat monikanavaisesti. Kunnanjohtajalla ei ole tietoa, missä valtuuston edustajat ovat edustettuina. Maakunnan tasolle on henkilökohtaisia kytköksiä ja nuorisovaltuuston jäsenillä on jäsenyhteys maakunnalliseen nuorisovaltuustoon. Yhteisessä vanhus- ja vammaisneuvostossa jäseniä on 5-10. Jäsenet edustavat monenlaisia tahoja. Neuvosto kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa. Käytössä on tavoite- ja toimintasuunnitelma ja vuosikello, jotka laaditaan vuosittain. Tiedottaminen tapahtuu julkisesti verkkosivuilla ja paperitiedotteilla. Käsiteltävät asiat tulevat monista eri tietolähteistä. Neuvoston edustajat ovat edustettuina valtuustossa, hallituksessa ja lautakunnissa. Maakunnan tason kytkökset ovat henkilökohtaiset verkostot ja eläkeläisjärjestöyhteistyö.

Kuhmossa toimii nuorisovaltuusto ja vanhusneuvosto. Nuorisovaltuustossa jäseniä on 5-10. Jäsenten edustajatahona ovat yläkoulun oppilaskuntaa (2 vars. + 2 vara), lukion opiskelijakuntaa (1 vars + 1 vara), kaupungin avustusta saavia järjestöjä (1 vars + 1 vara) ja ns. vapaita paikkoja (3 vars. + 1 vara). Nuorisotila Yläkerran kävijöille on olemassa paikka, mutta se ei täytynyt. Suluissa olevat määrät ovat paikkoja, jotka ovat täyttyneet. Paikkoja on ollut enemmän tarjolla. Valtuusto kokoontuu 7 kertaa tai enemmän vuodessa. Tavoite – ja toimintasuunnitelmat ja vuosikello eivät ole käytössä. Toiminnasta tiedotetaan julkisesti verkkosivuilla. Käsiteltävät asiat tulevat sivistyslautakunnalta, tekniseltä lautakunnalta, kaupunginhallituksesta ja kaupunginvaltuustosta. Lisäksi poliittisilta nuorisojärjestöiltä sekä oppilaitosten oppilas- ja opiskelijakunnalta. Edustajat ovat edustettuina kutsuttuina tarvittaessa sivistyslautakunnan, teknisen lautakunnan ja kaupunginvaltuuston kokouksiin. Maakunnan tason kytköksenä on, että valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat varajäseniä maakunnan nuorisovaltuustossa.

Vanhusneuvostossa jäseniä on 11–15 (vammaisneuvoston edustus huomioitu). Jäsenten edustajatahona ovat eläkeläisjärjestöstä, Kainuun sotien vanhuspalveluiden kotihoidosta,

Kuhmon vammaisjärjestöstä, valtuustosta ja ev-lut. seurakunnasta. Vammaisjärjestöjen edustus on vanhusneuvostossa ja toimintasäännössä ko.ryhmä on huomioitu. Valtuusto kokoontuu 7 kertaa tai enemmän vuodessa. Tavoite- ja toimintasuunnitelma laaditaan vuosittain. Vuosikello ei ole käytössä. Tiedottaminen tapahtuu julkisesti verkkosivuilla ja paperitiedotteilla. Käsiteltävät asiat tulevat valtakunnallisista vanhuskeskusjärjestöistä, kuten Ikäinstituutti, VTKL, ministeriöistä, aluehallintovirastosta, paikallisilta viranomaisilta ja kaupungin hallinnon eri aloilta. Edustajat ovat edustettuina valtuustossa ja tarkastuslautakunnassa. Maakunnan tason kytköksenä ovat Kainuun vanhus- ja vammaisjärjestöjen yhteiset kokoukset.

KAINUUN MAAKUNNALLISTEN VAIKUTTAMISTOIMIELINTEN PERUSTAMINEN

Osallisuus koskettaa kaikkia Kainuun alueen asukkaita ja palveluita käyttäviä asiakkaita. On tärkeää varmistaa, että alueen asukkaiden kokemus ”tulla kuulluksi, kohdatuksi ja saada vaikuttaa” toteutuvat. Teemme yhdessä työtä sen eteen, että tulevaisuudessa entistä paremmin voidaan varmistaa **asukasosallisuus**, johon löytyy perustelut mm. perustuslaista (731/1999) ja kuntalaista 410/2015 22 §. Potilasta ja **asiakasta** koskevissa laissa, kuten laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992), terveydenhuoltolaissa (1326/2010), sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) sekä laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), osallisuus korostuu. Myös sosiaalihuollon erityislainsäädännössä on veloitteita osallisuuden mahdollistamiseen. Kainuussa toimii maakunnallinen sote ja palveluiden kehittäminen asiakkaiden näkökulmista ja tarpeista tulee huomioida. Asiakasnäkökulma on vahvistava voimavara palveluiden kehittämisessä ja niiden toteuttamisessa. Ottamalla asiakkaat mukaan kehitystyöhön palveluista saadaan oikea-aikaisia, toimivia ja todellisiin tarpeisiin vastaavia. Palveluihin saadaan enemmän vaikuttavuutta, josta hyötyy asiakas, palvelun järjestäjä sekä tuottaja, ammattilaiset ja koko yhteiskunta.

Kainuun maakuntaudistuksen strategiaryhmän työn täydentämiseksi perustettu ja maakuntaudistuksen ohjausryhmän nimeämä osallisuuden –ja demokratia kehittämisen alatyöryhmä on valmistellut yhdessä edustajiensa sekä heidän taustajoukkojensa kanssa esityksen maakunnallisten vaikuttamistoimielinten perustamisesta. Valmistelussa on otettu, ja vaikuttamistoimielimien perustamisessa tullaan ottamaan, huomioon kuntien, Kainuun soten sekä alueella toimivien järjestöjen ja eri toimijoiden ääni.

Osallisuus –työryhmä esittää Kainuussa perustettaviksi tai jatkaviksi seuraavat vaikuttamistoimielimet:

- Maakunnallinen vammaisneuvosto
- Maakunnallinen vanhusneuvosto
- Maakunnallinen liikuntaneuvosto
- Järjestöasiainneuvottelukunta
- Maakunnallinen nuorisovaltuusto (maakuntahallitus nimennyt jo vuonna 2013, jatkaa)

Maakunnallisia vaikuttamistoimielimiä tarvitaan, jotta voidaan vahvistaa ja varmistaa kuntien asukkaiden, järjestöjen ja osallisuusryhmien vaikuttamista maakunnan tasolla. Maakunnallisten vaikuttamistoimielinten kautta halutaan rakentaa vaikuttamiskanavat kuntatasolta maakuntatasolle ja vahvistaa näin kansalaisten äänen kuulumista maakuntatason asioiden ja palvelujen valmisteluun sekä maakuntatasolla tehtävien päätösten vaikutusten arviointiin. Perustettavat vaikuttamistoimielimet toimisivat myös tiedonvaihdon kanavana maakunnan suunnasta kuntiin päin.

Yksi vaikuttamistoimielinten toiminnan onnistumisen perusedellytyksistä on hyvien osallistumisen ja vaikuttamisen valmiuksien ja taitojen kehittäminen tiedon-, toiminnan-, suunnittelun- ja päätöksenteon eri osa-alueilla jo heti toiminnan käynnistämisen alkuvaiheessa. Koulutus ja valmennus osallisuudesta ovat yhtä tärkeitä myös alueen viranhaltijoille ja päättäjille.

Vaikuttamistoimielinten jäsenet nimetään Kainuun kuntien ja niiden vaikuttamistoimielinten, maakunnallisten järjestöjen ja pienten yhdistysten edustajista, Kainuun yrittäjien ja oppilaitosten edustajista, kokemusasiantuntijoista sekä kehittäjäasiakkaista. Mukana halutaan myös kuntien opetustoimen ja Kainuun soten edustajat riippuen vaikuttamistoimielimen kohderyhmästä ja tehtäväkentästä. Vaikuttamistoimielinten kokouksia, jalkautuvaan toimintaa ja erilaisia tilaisuuksia valmistelisi kussakin toimielimessä nimetty neljän tai viiden (4-5) edustajan työryhmä tai työvaliokunta. Kokouksia olisi keskimäärin kahdesta neljään (2-4) kert/vuodessa. Maakunnallisten vaikuttamistoimielinten toiminnan koordinointi vaatii osallisuuskoordinaattorin, joka hoitaa toimielinten sihteerin tehtävät ja valmistelee osaltaan toimielimissä käsiteltävät asiat. Maakunnallisten vaikuttamistoimielinten ”kotipesä” voidaan sijoittaa joko Kainuun liiton tai Kainuun soten organisaation alle. On varmistettava, että vaikuttamistoimielimet palvelevat molempia organisaatioita, niissä valmisteltavia maakunnan asukkaita ja palveluja sekä koko maakunnan tulevaisuutta koskevaa suunnittelu- ja kehittämistyötä. Vahvoja yhteistyötahoja ovat niin ikään Kainuun TE-toimisto, Kainuun ELY-keskus ja pelastustoimi.

Lisätietoja:

Osallisuussuunnittelija Minna Leinonen, minna.ma.leinonen@kainuu.fi ja

Osallisuus ja demokratian kehittämisen alatyöryhmän puheenjohtaja, aluekehityspäällikkö Paula Karppinen, paula.a.karppinen@kainuu.fi, puh. 044 7100867